

MEDEDELINGENBLAD

HISTORISCHE VERENIGING HARDINXVELD-GIESSENDAM

JAARGANG 32 NUMMER 2

NAJAAR 2010

UITGAVEN IN DE HISTORISCHE REEKS EN SPECIALE UITGAVEN VAN DE HISTORISCHE VERENIGING HARDINXVELD-GIESSENDAM

1. Buitendams 4 (1778-1978).....	€ 2,25
2. Molens van Hardinxveld-Giessendam.....	€ 3,85
3. Den Eendenbout (opgraving in een woonheuvel).....	€ 3,85
4. Het stoomgemaal.....	uitverkocht
5. Makelaars van Hardinxveld-Giessendam.....	€ 3,85
6. Buitendams 118 (Giessendamse boerderij).....	uitverkocht
7. 700 jaar Dam.....	€ 3,20
8. Parlevinkers.....	uitverkocht
9. Rondom de Giessen.....	uitverkocht
10. Swets tabak en daar blijf ik bij.....	€ 6,60
11. Hardinxveld en Giessendam in de Franse Tijd.....	€ 5,65
12. Café Schalk.....	€ 5,65
13. 100 jaar boemelen.....	uitverkocht
14. De Hongerwinter.....	€ 6,60
15. De Hennepteelt.....	€ 4,40
16. Het kleine monument in Hardinxveld-Giessendam.....	€ 5,45
17. Dijken en doorbraken.....	uitverkocht
18. Aan d'n dijk.....	uitverkocht
19. Gemeentehuizen van Hardinxveld-Giessendam.....	€ 2,25
20. Ievers tussen Kaoi en Kloeve...deel 1.....	uitverkocht
21. Aart van Bennekum, kunstenaar.....	€ 6,80
22. Herinneringen aan oorlogstijd.....	uitverkocht
23. 100 jaar Nederlandse Protestantenbond.....	uitverkocht
24. Ievers tussen Kaoi en Kloeve, deel II.....	€ 6,80
25. Uit de pen van tante.....	€ 6,80
26. De watersnood van 1953.....	uitverkocht
27. Schuttevaer en Binnenvaart.....	uitverkocht
28. De Crisisjaren in Hardinxveld en Giessendam.....	uitverkocht
29. Vrouwenrecht en liberalisme aan de Merwedijk.....	€ 6,60
30. De 50ste mei.....	uitverkocht
31. De samenvoeging van Giessendam en Hardinxveld.....	€ 8,85
32. C. Baardman, de schrijver en zijn werk.....	€ 7,95
33. Het Langeveer.....	€ 6,60
34. De Indiëgangers.....	€ 12,50
35. 1899-1999 Nieuws van honderd jaar geleden.....	€ 6,80
36. De Peulenstraat in 1950.....	uitverkocht
37. Groeten uit Giessendam.....	€ 8,25
38. De historie van het pand Buitendams 4.....	€ 6,50
39. Nievers was den dijk echt recht.....	€ 9,20
40. Groeten uit Boven-Hardinxveld.....	€ 8,90
41. Kleine zaken van een kleine kerk, Gereformeerden in Hardinxveld.....	€ 9,80
42. Groeten uit Beneden-Hardinxveld.....	€ 8,90
43. 150 jaar Openbaar Onderwijs in Hardinxveld-Giessendam.....	€ 8,90
44. Merwedegijzelaars, slachtoffers van de razzia van 16 mei 1944.....	€ 8,75

OVERIGE UITGAVEN:

Het Verleden Nu (fotoboek).....	€ 11,35
Buitendams huis-ter-om-op.....	uitverkocht
Een wandeling door Binnendams.....	€ 6,80
Van Geslachte tot Geslacht...(uitg. van de Herv. Kerk G'dam en H'veld.....	€ 15,90
H'veld en G'dam, van vissers- en hoepmakersdorpen naar industriegemeente.....	uitverkocht
Hardinxveld en de riviervisserij.....	€ 20,40
Rehobothschool 1860-1985.....	uitverkocht
Van hondekarren en hobbelbussen.....	uitverkocht
Anders nog iets (neringdoenden en bedrijven).....	€ 2,25
Dr. Aris Graftdijk, Photographie.....	€ 11,35
Herberg De Zwaan.....	€ 15,90
Onder ons gezeed.....	uitverkocht
Het verhaal van de dijk.....	€ 7,95
Hoeke Doeme?.....	€ 7,95
DVD dorpsfilm 195.....	€ 7,50
Hardinxveld-Giessendam in de jaren 50 (nog te koop in Museum De Koperen Knop).....	€ 15,00
Gekleed in de Waard.....	€ 17,50

150 UITGAVEN VAN DE STICHTING DORPSBEHOUD

Van boodschappen doen naar winkelen.....	€ 2,25
Heggen en Steggen (tweede druk).....	€ 7,95

ALLE UITGAVEN ZIJN, TENZIJ UITVERKOCHT, VERKRIJGBAAR OP DE VOLGENDE ADRESSEN:

Historisch Informatie Centrum, Peulenstraat 243, elke zaterdagmorgen van 10.00-12.00 uur.
 IJzerwinkel van de heer Coenraads, Buurt 6, Boven-Hardinxveld, tijdens openingstijden winkel.
 Secretariaat Historische Vereniging, Buitendams 77, maandag t/m vrijdag
 Museum De Koperen Knop, dinsdag- t/m vrijdagmiddag 13.00-17.00 uur, zaterdag van 11.00- 17.00 uur.

VAN DE VOORZITTER

Teun Sluimer

De tijd vliegt...

Voor een historische vereniging is dat een goede zaak. Wij hebben immers niet alleen de taak om informatie over zaken uit het verleden te beheeren, maar ook toegankelijk en inzichtelijk te maken. Soms raken heden en verleden elkaar en is het een zaak van onze vereniging om daar gebruik van te maken.

Zulk een feit doet zich binnenkort voor. De Rehobothschool herdenkt in december 2010 haar 150 jarig jubileum. Dat wordt groots gevierd.

Oud- leerlingen, onderwijzers en onderwijzeressen ontmoeten elkaar. Een feest van herkenning. Weet jij nog van die keer..., heb jij enig idee waar die gebleven is...?

Hoewel ik openbaar onderwijs heb genoten, wel met catechisatielessen van godsdienstonderwijzer mijnheer Terlouw en Ds. Bakker, heb ik ook levendige herinneringen aan het schoolplein van de Rehoboth. Tegen Koninginnedag marcheerden wij met alle leerlingen af naar de Schoolstoep om te oefenen voor de aubade. Samen en eensgezind zongen Rehobothers en openbaren de vaderlandse liederen onder de bezielende leiding van bovenmeester Wilschut. Zonder geluidsversterking en zonder muzikale begeleiding. In mijn oren klonk het heel harmonieus, het gaf een gevoel van verbondenheid en verbroedering. Natuurlijk werd je de volgende dag door een Rehobothvriendje weer voor openbare kikvors uitgemakt, maar daar hadden wij wel een passend antwoord op.

Bij velen van u zullen rond het jubileum weer belevenissen en wetenswaardigheden van toen worden opgehaald en uitgewisseld. Toen en nu raken elkaar. Het zou erg jammer zijn als die herinneringen, die historie, niet werd vastgelegd. Met weinig moeite kunnen die verhalen bewaard blijven, zodat het nageslacht zich een beeld kan vormen van de manier waarop u en ik onze jeugd hebben doorgebracht.

Ongetwijfeld kent u ook dat gevoel, dat je iets van vroeger wilt weten, maar dat er niemand meer is aan wie je het kunt vragen.

Of u nu wel of niet op de Rehoboth hebt school gegaan, houdt de herinneringen uit het verleden vast. Schrijf het op of vertel het door. De Historische Vereniging verzamelt de verhalen graag en maakt ze toegankelijk voor die mensen, en dat zijn er veel, die er belangstelling voor hebben.

Rest mij nog te vertellen dan Sjaak de Mik tekeningen heeft gemaakt van bekende plekjes in ons dorp. U ontvangt een setje van acht ansichtkaarten bij dit mededelingenblad.

IN MEMORIAM

Aart Koorevaar 1935 - 2010

Op 30 juni 2010 bereikte ons het droevige bericht dat Aart Koorevaar op 75-jarige leeftijd was overleden aan een ernstige longontsteking.

Wij zullen hem missen, daar hij vaak op zaterdagmorgen het Historisch Informatie Centrum binnenstapte, of bij een van onze bestuursleden aanbelde om weer eens een artikeltje voor het Mededelingenblad te brengen over de parlevinkerij in Hardinxveld, die hem zo na aan het hart lag.

Hij heeft ook diverse stukjes over dit onderwerp geschreven. Helaas heeft hij het artikel over 'Het schippersleven van Teunis van der Plas' in het blad dat in juni jongstleden verscheen niet meer kunnen zien. Hij had er zó naar uitgekeken en ook nog een stukje gebracht over zijn jeugdherinneringen aan de oorlogsjaren.

Aan het boek van Sander van Beuzekom, 'Hardinxveld-Giessendam, mijn dorp van toen', dat dit voorjaar verscheen, heeft Aart ook nog een bijdrage geleverd. Hij was een van Sanders vrienden uit de Peulenstraat.

Wij kunnen hem niet meer bedanken voor de vele bijdragen die hij heeft geleverd en de steun die hij onze Vereniging heeft gegeven. Daarom bedanken wij zijn vrouw Ans, als de vrouw achter de man, die hem hierin heeft bijgestaan.

Jan Willem Stam 1920 - 2010

In de vroege morgen van 23 juli 2010 overleed Jan Stam.

Hij zou op 4 oktober 90 jaar zijn geworden. Hoewel hij al geruime tijd ziek was, bleef hij bijna tot het laatst toe actief voor de Historische Vereniging en Museum De Koperen Knop.

Tijdens de oprichtingsvergadering van de Historische Vereniging werd een hoepmakersstelling door zijn vrouw aangeboden. Deze kwam goed van pas toen de H.V. in september 1988 korte tijd de beschikking kreeg over het oude gemeentehuis in de Damstraat. In de voorma-

lige burgemeesterskamer werd een hoepmakerij ingericht. Daar was Jan Stam samen met zijn broer Gijs, Kees Adriaanse en J. Tromp regelmatig aan het hoepmaken. Er werd niet alleen hard gewerkt, maar ook 'gemauid', vaak tot grote hilariteit van de toeschouwers. Het was soms puur cabaret.

Ook wilde hij altijd graag weten 'van wie je er een was'.

Nadat het museum De Koperen Knop tot stand gekomen was, werd daar de vroegere schapenschuur omgebouwd tot hoepmakerij, met alles wat erbij hoorde. Vanaf die tijd was Jan Stam bij het museum betrokken. Samen met zijn broer Gijs en Kees Adriaanse ontfermde hij zich over de griend en de hoepmakerij. Ook heeft Jan velen les gegeven in het maken van hoepels. Het was niet gauw goed bij hem, je kreeg al snel te horen of je het wel of niet in de vingers had. Hoewel hij intussen verhuisd was naar Valburg en zijn ogen steeds slechter werden, bleef hij graag naar Hardinxveld-Giessendam en zijn geliefde hoepmakerij komen. Zijn vrouw Geert Stam-Bongen heeft de rit Valburg naar Hardinxveld/Giessendam v.v. vele malen met hem gemaakt.

Zijn broer Gijs en Kees Adriaanse zijn ook reeds overleden. Helemaal zeker weten doen we het niet, maar wij denken dat nu, met het overlijden van Jan Stam, aan het tijdperk van de beroepshoepmakerij in Giessendam een definitief einde is gekomen.

Geknecht-Bevrijd (blz. 2)

Mevrouw Vastenburger-Kroon herkende het gedicht van Meester Schaafsma.

Zij ging op de School met de Bijbel en kende de eerste vijf coupletten uit het hoofd. 'We zongen het vaak op school'.

Ook nog een opmerking over de uitdrukking: 'zit niet zo te feziken'. Volgens haar betekent dit ook 'fluisteren'.

Café Koorevaar (blz. 6)

Wij kregen twee reacties op de foto waarop twee mannen een borreltje drinken met de waardin. Beiden, mevrouw Muilwijk-van der Wart uit Hardinxveld-Giessendam en mevrouw J. Blok-van Bennekum uit Wateren in Drenthe bevestigden dat de zittende man niet de vee-handelaar Bakker is, maar Klaas van Bennekum. Hij woonde in Binnendams en was handelaar in kleinvee, o.a. geiten, konijnen en schapen. Zo rond Kerstmis haalde hij 'knijnehuiden' op.

Mevrouw Blok-van Bennekum heeft een verklaring voor de vergissing. Haar opa Klaas was getrouwd met Jozijntje Bakker, vandaar.

Dominee Van Spall (blz. 13)

Wij kregen een aardige brief van de heer A. Zwanenburg uit Zeist: 'Mijn complimenten over uw Mededelingenblad. Ik heb het met belangstelling doorgelezen. Het bevat een leuke afwisseling aan artikelen en foto's. Overal waar ik gewoond heb (nu dus in Zeist) ben ik lid van plaatselijke historische verenigingen geweest. Je kunt dan een beetje vergelijken wat ze doen en het lijkt me dat uw Vereniging daarbij, om het zomaar eens uit te drukken, een goed figuur slaat'.

Overigens is er een foutje geslopen in het onderschrift bij de foto van Van Spall op blz. 15. Het jaartal moet zijn: 1860-1898

Nog een reactie op dit artikel kwam van Klaas Brandwijk. Hij had een handgeschreven gedichtje van Ds. Van Spall uit 1886, als troost voor een overleden kind. Het is niet bekend aan wie het is gezonden.

Een troostbloem van B. van Heins

'k Zag een roosje bloeien
't Knopje pas ontvouwd,
Stond in 't groen te gloeien
Als het morgengoud.
De adem van de dood
Kwam er langs gestreken
Deed het frissche rood
Toen opeens verbleeken
Zie een glanzende Engel
Daalde in vlugge vaart
Plukte 't van de stengel,
Vloog er mee van d' aard
Moeder, moeder, schrei niet meer
Riep hij naar beneden
Moeder, 't roosje bloeit nu hier
In het Zalig Eden.

Lucas 18: 15,16

Gisteravond las ik dit en zend het u op dezen morgen. 25 febr. '86

Uw vriend, Ds. Van Spall

De hond van Trijntje (blz. 34)

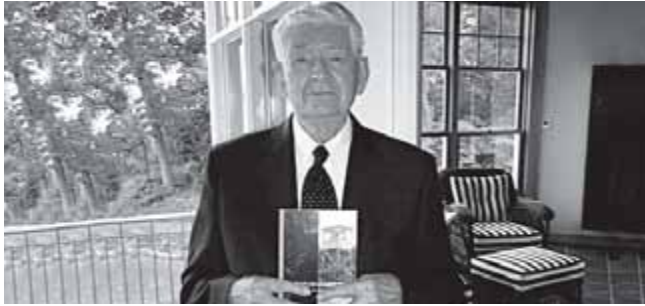
Een reactie van Dick de Jong op de foutieve weergave van de feiten over Trijntje en haar hond.

De zin 'De hond blijkt echter niet geschonken te zijn, maar geleend', klopt niet. Archeologische vondsten worden altijd in bruikleen gegeven. En kunnen dus altijd door de bruikleengever worden teruggeëist.

Dick geeft in het artikel Ingek(n)opt in dit blad verdere uitleg.

Merwedegijzelaars

Dat de 44e publicatie Merwedegijzelaars, slachtoffers van de razzia van 16 mei 1944 zo ontzettend veel reacties heeft opgeleverd, had de auteur Anja van der Starre niet verwacht.

Steeds duiken er weer slachtoffers of familie van de slachtoffers op in binnen- en buitenland.

Hier een foto van Walter (Wout) Koppelaar uit Canada. Hij is een Merwedegijzelaar uit Giesendam die in de jaren vijftig naar Burlington (Ontario) in Canada geëmigreerd is. Via familie van zijn neef Jan Vergeer uit Papendrecht (ook een Merwedegijzelaar) bereikte de familie Koppelaar begin dit jaar het bericht dat er iemand bezig was aan een boekje over de Merwedegijzelaars. Zoon Walter Koppelaar maakte zijn inmiddels 91-jarige(!) vader daar op attent en er was meteen veel interesse. Walter kreeg Anja's e-mailadres van de familie Vergeer en zo was het contact gelegd. De dag nadat het boekje in april in de bibliotheek van Hardinxveld gepresenteerd werd, heeft zij een mail gestuurd dat het boekje te bestellen was.

Half mei kreeg zij de volgende mail van Walter Koppelaar namens de hele familie: 'Hello Anja, well...the book has arrived! My father is absolutely absorbed in reading it and is telling new warstories and repeating a few old ones as well of course. He remembers many of the names in the book and each one seems to draw out another memory. Thank you very much for your efforts in recording this important piece of our family, as well as National history'. Ook stuurt Walter een foto mee van zijn vader, die het boekje in zijn handen heeft.

Nog meer nieuws uit Canada. Ook Merwedegijzelaar Teun van der Welle uit Sliedrecht emigreerde in de jaren vijftig van de vorige eeuw naar Canada. Zijn woonplaats is Ayr. Toen Teun en zijn vrouw Maatje net in Canada arriveerden (en omgedoopt werden tot Tim and Margareth), ontmoetten zij als een van de eersten het echtpaar Dorus and Jack Fried. Het gesprek komt al snel op de oorlog en daar komen ze tot een verbazingwekkende ontdekking. De Canadese Jack Fried heeft in april 1945 het kamp in Walbeck (voormalig Oost-Duitsland), waar Teun van der Welle gevangen zat, bevrijd. De mannen kunnen het bijna niet geloven, maar het is echt waar. Er ontstaat een levenslange vriendschap tussen de beide mannen. Zie krantenbericht.

Een groep teruggekeerden in Eisenach, met diverse plaatsgenoten. Bas Egas (tweede van links), Wout Koppelaar (derde van links), Jan Ritmeester (onder het middelste raam), Tinus Konijnenburg (voor het rechtse raam) en Kees Ritmeester (gehurkt rechts).

maatje + Teun Doris + Jack
 ↓ my nyn nu allen 88+ 90 jaar oud

65th Anniversary

The Ayr News, Wednesday, May 6th, 2009 — Page 3

Ayr Couple Invited To Remembrance Event in Netherlands

TALKING ABOUT OLD TIMES - From left to right, Tim and Margaret Vanderwelle and Doris and Jack Fried gathered recently to talk about old times. Jack Fried was one of the Canadian soldiers who liberated Tim and his fellow prisoners from a German mine where the young Dutch men were working as slave laborers.

Ayr's spry octogenarians Tim and Margaret Vanderwelle have been invited back to The Netherlands to help remember the 65th anniversary of a sad chapter in the lives of 900 young men during the Second World War.

Unfortunately, the couple - now 88 and 87 - say they are just too old to travel comfortably that far and they have decided to pass on the invitation. Although the couple still remain active walking in Ayr and working around their home on Northumberland Street, Tim said: "We aren't getting any younger".

Nonetheless, Tim, who was one of the lucky 900 to survive a stint in a concentration camp and many more months as a forced laborer making warplanes in Germany, said he is happy to know the Dutch still remember his friends - 27 of them from his village - who died in the mines where the Nazis were building aircraft.

The remembrance event will take place May 15 at the Slidrechts Museum in the village where Tim and Margaret first fell in love. The date May 15, 1944 marks the 65th anniversary when the Dutch Underground killed two German officers near the village.

In retaliation the next day, the Germans rounded up all men between the ages of 18 and 25 within a 25-kilometre radius, a total of 900 young Dutch men from the island close to the North Sea. Tim, age 23 at the time, was among those rounded

up.

The men were packed into German army trucks and taken to a concentration camp two hours away. Later Tim was put on a train with the others and sent into Germany, 400 kilometres away from their home.

They were taken to mines which acted as safe production sites for the production of the aircraft. There was little food and Tim had to work 12-hour days. Eventually, he developed bad sores on his feet because of standing on concrete and in oil.

Tim had dropped to 96 pounds and many of his friends and fellow prisoners were beginning to die. Tim said he will never forget burying friends on Christmas Day, 1944. Christmas Day also happens to be his birthday.

Tim said he was motivated to stay alive throughout the ordeal by the desire to see Margaret again and marry her. On a Saturday night in late April, Tim and the surviving Dutch prisoners heard gunfire nearby. It turned out to be the Canadian soldiers who had come to liberate them.

"We were so glad to see the Canadians... they had food and chocolate for us," said Tim.

Among those Canadian soldiers was Jack Fried, of Ayr. Even though the two didn't meet during the liberation of the prisoners, Jack Fried would be the first friend Tim would meet when he and Margaret came to Ayr a few years after the war. Jack

set up Tim with his first job and the two have been friends ever since.

Although the couple are disappointed they won't be making the trip, Tim said he has made arrangements to have photographs and information on the remembrance ceremonies sent to him and Margaret.

JEWELLERY WATCH & CLOCK REPAIRS

- Diamond and Gold Jewellery
- Antique and Estate Jewellery
- Custom Design and Remounting
- Watches, Clocks and Gifts
- Expert Jewellery, Watch and Clock Repairs

Burford

(519) 449-2951

Serving the area over 60 years

"Good Old Fashioned Service"

CS-11

ACTIVITEITEN VAN HET BESTUUR

J.F. Teeuw-van der Plas

Maandelijks vergaderingen

Eens per maand vergadert het bestuur in het Historisch Informatie Centrum.

Wekelijkse opening van het HIC

Op zaterdag van 10.00-12.00 uur. Ook in de vakanties. Er zijn veel boeken te koop, (zie lijst laatste pagina) en er kunnen foto's worden bekeken. Ook archiefstukken kunnen ingezien worden. Voor kopietjes en fotoafdrukken wordt een bijdrage gevraagd.

Hebt u echter bijzondere of uitgebreide vragen op genealogisch gebied, dan kunt u gebruik maken van de hulp van de leden van de 'genealogische werkgroep'. U dient hiervoor een afspraak te maken. De contactpersoon van de Historische Vereniging is de heer A. Korevaar, tel. 0183-628647, e-mail: melvin88@casema.nl

Uitbreiding van de genealogische zoekmogelijkheden

Hebt u plannen om een stamboom van uw eigen familie op te zetten, dan zitten we voor u klaar in de openbare bibliotheek van Hardinxveld-Giessendam, Pietersweer 34. Dit was voorheen op de eerste woensdagmorgen van elke maand, maar dit spreekuur is om organisatorische redenen verplaatst naar de eerste vrijdagavond van de maand van 19.00 tot 20.00 uur. Hier kunt u zonder afspraak binnenlopen.

In de bibliotheek zijn de akten van de burgerlijke stand van Hardinxveld en Giessendam vanaf 1812 in te zien.

Het is mogelijk daar een afdruk van te maken zodat u thuis de gegevens aan uw stamboom kunt toevoegen. Wij informeren u over een computerprogramma om op simpele wijze een stamboom op te zetten en familiefoto's toe te voegen.

Voor verdere informatie, zie de website van de Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam.

www.hv.hardinxveld-giessendam.nl

Nog meer handige websites zijn:

www.nationaalarchief.nl

www.genlias.nl

www.voorouders.net

www.kb.nl

Etalages en vitrines

Om de zes weken worden de etalages van het HIC en een vitrine in het RAP-gedeelte van de bibliotheek aan de Pietersweer ingericht met materialen die betrekking hebben op historische en/of actuele onderwerpen.

Winter met ijs op de wiel.

Mededelingenblad

In juni 2010 verscheen het voorjaarsnummer, jaargang 32.

Het blad verschijnt tweemaal per jaar en wordt gratis verzonden naar de bijna duizend leden van de Historische Vereniging in binnen- en buitenland.

Digitaliseren

In het HIC bevinden zich enkele tientallen mappen met wel meer dan 3500 oude foto's die u wekelijks kunt inzien.

Onze archivaris, Arnold de Haan, heeft die oude foto's uit het H.V.- archief gedigitaliseerd. Een megaklus!

Eén druk op de knop en een foto die je zoekt, kun je met trefwoorden gemakkelijk vinden. Dat geldt ook voor de personen die er eventueel op staan, voor zover althans de namen bekend zijn.

Braderie

Op zaterdag 19 juni, een dag met wat buitjes en ook zonneschijn, werd de jaarlijkse braderie gehouden in de Peulenstraat. Het is elk jaar weer een hele gebeurtenis. Van heinde en verre komen geïnteresseerden kijken en kopen bij de vele kraampjes. Wij stonden met onze kraam vóór het HIC en dat was gunstig! Naast de verkoop van publicaties en ansichtkaarten en het inschrijven van nieuwe leden konden er ook oude kompasfoto's gekocht worden. Fijn dat er zoveel mensen blij gemaakt konden worden met een vondst uit de dozen.

De prinses en de erwtjes

Theo Trapman, eigenaar van het nostalgische eetcafé De Kleine Beurs aan het Peulenplein, gaf onze kraam een ander aanzien. Wie het aantal erwten in de grote glazen pot raadde had kans op een gratis diner voor twee. De pot met erwten was een aardigheidje van Theo die de Historische Vereniging een warm hart toe draagt en dit op gezette tijden ook wil laten zien. Het interieur van dit eetcafé staat bol van de historie van Hardinxveld-Giessendam. Zo ook de menukaart waar men namen leest die historisch gezien bekend voorkomen. En de gerechten zijn van ouderwetse kwaliteit.

In het Historisch Informatie Centrum werd uiteindelijk op zaterdag 13 augustus aan Roos van Herwaarden (15) een dinerbon voor twee overhandigd. Zij had het bijna juiste aantal erwtjes geraden op een kleine honderd na. En er zaten er meer dan zesduizend in.

Peulenhof

In het nieuwe woningcomplex aan de Peulenaar/Venusstraat is een recreatiezaal geopend voor de bewoners en omwonenden.

Op de Open Dag in augustus heeft de Historische Vereniging historische films ter beschikking gesteld. In de toekomst zal de H.V. aan meerdere programma's haar medewerking verlenen.

Open Monumentendag

Op 11 september 2010 werd de landelijke Open Monumentendag gehouden. Het thema was 'De smaak van de 19e eeuw'.

De landelijke opening op 9 september werd in Apeldoorn gehouden, Twee bestuursleden hebben die dag bijgewoond. Uit het hele land kwamen de OMD-leden van de dorps- en stadscommissies samen om met elkaar van gedachten te wisselen en ideeën te lanceren. De commissie in Apeldoorn had er bijzonder veel werk van gemaakt om haar gasten een onvergetelijke dag te bezorgen. Excursies en lezingen, wandelingen en bezoek aan paleis Het Loo. De lunch bestond uit streekgerechten van de Veluwe. Een leerzame dag en ook een opsteker voor de honderden vrijwilligers (dat zijn de bestuursleden van de H.V. ook), die zich voor meer dan 100 procent inzetten voor het behoud van historisch-cultureel erfgoed.

Op zaterdag 11 september is de OPEN MONUMENTENDAG in Hardinxveld-Giessendam gehouden.

Het landelijke thema was 'De smaak van de 19e eeuw'. De Historische Vereniging nam dit thema zeer letterlijk. In Herberg De Witte Swaen, een monumentaal gebouw op Den Dam, was een tentoonstelling te zien van 19e eeuwse serviesgoed, kleding en foto's.

Er kon worden geproefd van ouderwetse lekkernijen zoals gruttenbrij, bitterkoekjespuding, advocaat, boerenjongens en boerenmeis-

jes. In de filmzaal waren historische films en ook de dvd's van Gert Romijn te zien. Het viel allemaal in goede smaak!

Bibliotheek

Alle schoolkinderen van het dorp waren van harte uitgenodigd om op zaterdagmorgen 11 september aanwezig te zijn in de bibliotheek van Hardinxveld-Giessendam aan de Pietersweer.

Het thema 'De smaak van de 19e eeuw' was hier ook aan de orde, namelijk de smaak van ouderwets snoepgoed zoals kaneelbrokken en wiebertjes, krijtjes en ulevellen. Proeven en raden.

Het was een vrolijke en gezellige morgen.

Erfgoeddag 'Erfgoed dat Landt'.

Donderdag 16 september bezocht een van de bestuursleden de erfgoeddag van de provincie Zuid-Holland.

Deze dag was georganiseerd door Erfgoedhuis Z-H gevestigd in Delft in het monumentale Meisjeshuis aan de Oude Delft.

In Fort Wierickerschans nabij Bodegraven kwamen ongeveer 180 mensen bijeen om aan dit symposium deel te nemen. De Wierickerschans is een oude waterlinie en ligt aan de grens van de Romeinse limes (grenzen). De gerestaureerde gebouwen bieden een ideale locatie voor dit soort evenementen.

Het thema 'Erfgoed dat land(t)' werd verwoord in lezingen over het Zuid-Hollands landschap: de bebouwing, hergebruik, stadsplanning en het beheren van oude landgoederen. Er waren vier workshops met deze onderwerpen.

Er kon een vaartocht worden gemaakt en een expositie worden bekeken.

Het was een leerzame en interessante dag.

Ledenavonden

Het bestuur streeft ernaar om twee maal per jaar de leden bij elkaar te roepen om deel te nemen aan de algemene ledenvergadering in de maand april en de najaarslezing in november. Op beide avonden wordt een interessante lezing gehouden. Over de onderwerpen wordt u nader bericht en u ontvangt een persoonlijke uitnodiging.

De laatste uitnodiging betrof de najaarslezing op woensdag 17 november in de bibliotheek aan de Pietersweer te Hardinxveld-Giessendam.

Na de opening door de voorzitter de heer T. Sluimer en een welkom aan de bezoekers kreeg de heer J. Boele, voorzitter van de Historische Vereniging Binnenwaard, het woord. Het onderwerp van deze avond was:

Het leven en werk van J.W. Ooms (1914-1974) in beeld

De heer J. Boele, auteur van het boek, 'J.W. Ooms. Een biografie', vertelde aan de hand van unieke beelden over de vooral als schrijver van boeken over de Alblasserwaard bekend geworden J.W. Ooms.

Boeken als De Korevaars, Dijkleger, Water over Holland, De Haneveertjes en Met paarden door de nacht, roepen bij velen herinneringen op. Naast streekromans schreef hij kinder- en jeugdboeken, historische romans en meer dan 1000 verhalen en artikelen. Zijn artistieke talent was ook zichtbaar in de ruim 1500 aquarellen, tekeningen en olieverfschilderijen die hij maakte. Behalve striptekenaar was hij ook illustrator en op vele fronten actief. Zo was hij medeoprichter van een verzetsgroep en betrokken bij het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog. Al direct na de oorlog was hij een bekende politicus in Soest en directeur van verschillende bibliotheken en andere culturele instellingen.

J.W. Ooms was bovendien een verdienstelijke dammer op provinciaal niveau en hij sleepte met het fokken van geiten verschillende hoofdprijzen in de wacht.

J.W. Ooms werd in op 19 januari 1914 in Groot-Amers geboren en hij overleed op 16 maart 1974 in Giessenburg. De spreker nam u via verschillende markante punten mee langs de tijdlijn van zijn leven.

Het is een interessante avond geworden. Bovendien waren de koffie en thee voortreffelijk. Wij willen daarom ook vanaf deze plaats de directie en het personeel van de bibliotheek hartelijk bedanken voor de gastvrijheid die wij als Historische Vereniging hebben genoten.

150 jaar Rehobothschool

Op 12 december 2010 is het 150 jaar geleden dat de Rehobothschool werd opgericht.

Een bijzondere mijlpaal in de geschiedenis van deze bijzondere lagere school in Giessendam.

In die honderdvijftig jaar heeft zich daar heel wat kindervreugd, maar ongetwijfeld ook kinderleed afgespeeld. In de eerste jaren grote klassen met strenge juffrouwen en meesters. Armoede bij de meesters, armoede bij de kinderen thuis. Oorlog en strenge winters, warme zomers en geen lange vakanties.

Bestuur in het deftige zwarte pak en een schoolinspecteur die de kinderen liet sidderen. Kon den zij wel de tafels opdreunen en zonder knoeien schrijven met de kroontjespen? Het gewone werk werd op een leetje geschreven en de griffeldoos was een geliefd cadeautje voor een verjaardag (als die gevierd werd).

Intussen is er een nieuwe school gebouwd op de oude oorspronkelijke plaats, met de vertrouwde naam Rehoboth, een School met de Bijbel. Een school met digitale borden en computers voor elke leerling. Geen klassen maar groepen. Met aanzienlijk meer personeel dan 150 jaar geleden. Parttimers, conciërge en adjunct-directeur, interne begeleider en boven- en onderbouw-coördinatoren.

De school zal dit jubileum op gepaste wijze vieren met alle betrokkenen, bestuur, personeel, ouders en leerlingen.

In de school wordt een tentoonstelling van oude klassenfoto's georganiseerd door de Historische Vereniging. Bij de vele foto's die uit het archief komen ontbreken nog al wat namen. Wie weet worden er op deze tentoonstelling nog enkele toegevoegd.

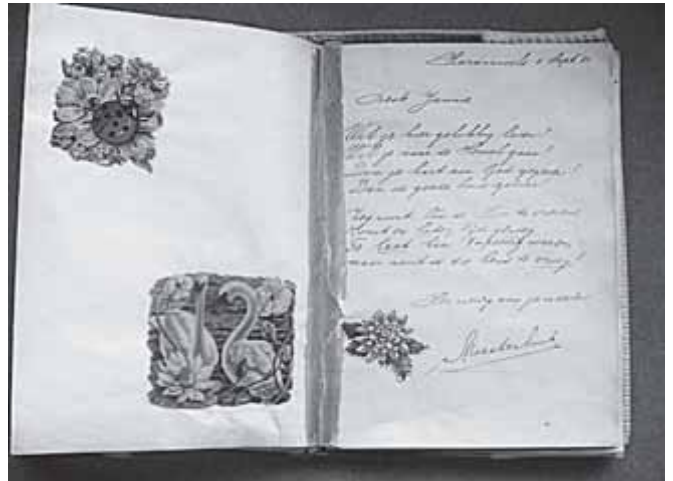
Wij wensen alle betrokkenen van de Rehobothschool een goede en gezegende tijd toe en veel wijsheid en liefde om alle kinderen een stevige basis te geven voor de toekomst.

Hierbij een klassenfoto uit het jaar 1953. Het was de vijfde klas met meester Westerhout, een geliefde Hardinxveldse meester op de Rehoboth.

Wat kon die meester (spetterend) vertellen! De geschiedenisverhalen staan mij nog levendig bij.

De Spanjaarden bij Den Briel, de moord op Willem van Oranje, de Batavieren die bivakkeerden in ons waterrijke landje, de gewelddadige Noormannen en het beleg van Leiden. Maar ook de Bijbelse verhalen hebben een onuitwisbare indruk gemaakt. Je zag Jozef in zijn veelkleurige jas door de woestijn dwalen, op zoek naar zijn broers.

Meester Westerhout was vooruitstrevend, want wij hebben van hem geleerd hoe je blokletters moest schrijven. Heel wat anders dan het schuinschrijven met pen en inkt en dik en dun.

Poesieversje geschreven door meester Westerhout

Hij woonde in de Peulenstraat, tegenover de Rabobank.

Nu zou ik graag de namen willen weten van degenen die op de foto staan. Reacties naar de eindredactie (zie colofon).

MIDDELEEUWSE VONDSTEN LANGS DE ZUIDOEVER VAN DE GIESSEN

Arnold de Haan

Langs de zuidoever van de Giessen, schuin tegenover museum De Koperen Knop, ligt een stukje land dat in bezit is van de heer H.A. de Kok.(1)

De zwarte stip geeft de vindplaats aan.

Het landje wordt gebruikt voor recreatie, er is een moestuintje, een huisje en veel begroeiing. In de loop van de tijd werd hier bij het planten van bomen, het zetten van palen en het bewerken van de moestuin, een aantal middeleeuwse scherven gevonden.

De tot nu toe geborgen fragmenten aardewerk, in totaal 178 stuks, duiden er op dat op deze plaats lang geleden mensen hebben gewoond. Bij nadere bestudering van het gevonden materiaal kon dat als volgt worden gedetermineerd.

Kogelpot:	95 fragmenten, waarvan 10 randfragmenten.
Proto steengoed:	18 fragmenten waarvan 1 rand- en 1 bodemfragment.
Andenne:	46 fragmenten waarvan 2 bodem- 3 rand- en 1 oorfragment.
Pingsdorf:	7 fragmenten waarvan 1 bodemfragment.(2)(2)
Blauwgrijs aardewerk:	11 fragmenten, waarvan 1 bodem- 1 rand- en 1 oorfragment.

Omdat de hierboven gebruikte termen niet voor een ieder begrijpelijk zullen zijn, volgt hier een nadere toelichting.

Het kogelpotmateriaal is voor het overgrote

deel vervaardigd in het Duitse plaatsje Paffrath, maar er bevinden zich ook meer lokale baksels tussen. Zoals de benaming al aangeeft heeft een kogelpot de vorm van een kogel, dat wil zeggen dat de onderzijde rond is. Een degelijke pot zou op ons moderne aanrecht beslist niet blijven staan. Destijds waren er nog geen aanrechten en de pot om in te koken werd gewoon in de gloeiende as van het haardvuur gezet en vervolgens ergens op de onverharde vloer. Paffrath kogelpotten werden vervaardigd globaal vanaf 1100 tot 1250.

Proto steengoed is eveneens een Duits product dat in het Rijnland werd vervaardigd.

Het betreft hier een hardgebakken product dat in het bijzonder voor vloeistoffen werd gebruikt. Het wordt gedateerd vanaf het begin van de 13e eeuw tot ca. 1280.

Andenne aardewerk ontleent zijn naam aan de Belgische plaats Andenne waar het werd vervaardigd. Aan de buitenzijde op de hals zijn doorgaans ter decoratie glazuurplekken aangebracht. De productieperiode is vanaf ca. 1100 tot het begin van de 13e eeuw.

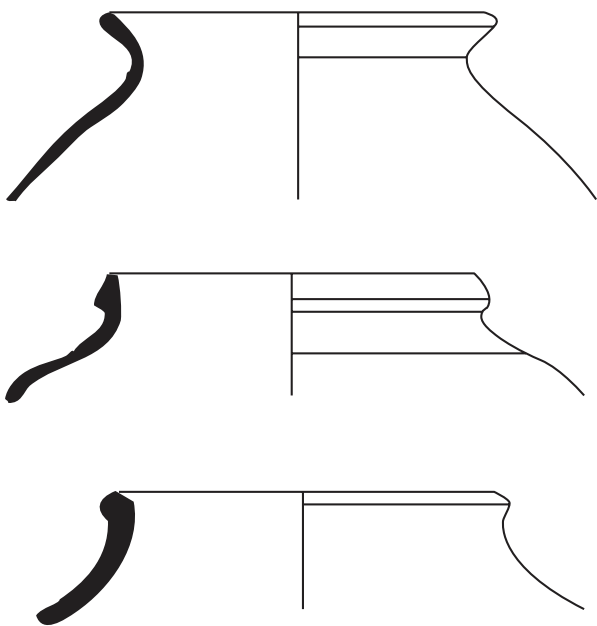
Pingsdorf ontleent zijn naam eveneens aan de plaats waar het werd gemaakt. Pingsdorf is een plaatsje in de buurt van Keulen. Het aardewerk kenmerkt zich door verfstrepen en slingers op de hals.

Blauwgrijs aardewerk is doorgaans een lokaal product. Het dankt zijn naam aan de kleur van de scherf. Het komt voor tussen 1100 en ca. 1350.

Nog niet genoemd is de vondst van een fragment van een spinklosje van geelbakken aardewerk dat niet duidelijk aan een bepaalde aardewerkgroep is toe te wijzen.

Drie randfragmenten van kogelpotten, rechts boven een Pingsdorf scherf met de kenmerkende verfstrepen en rechts onder een oorfragment van Andenne aardewerk met de karakteristieke glazuurdecoratie.

Van drie grotere randfragmenten van kogelpotten was het mogelijk de diameter van de halsopening te bepalen waardoor een reconstructie van (het bovenste gedeelte van) de pot kon worden gemaakt.

Gelet op het bovenstaande kan de periode van bewoning van de vindplaats globaal worden vastgesteld vanaf het tweede kwart van de 12e eeuw tot omstreeks 1250.

Dat houdt dus in dat de woonplaats ruim een eeuw in gebruik is geweest.

De vraag is wat de bewoners van deze plek er toe bracht zich hier te vestigen.

In de 12e eeuw was de ontginning van de Alblasserwaard in volle gang. Het is niet precies bekend wanneer de Beneden-Hardinxveldse polder, waarin de nederzetting gelegen was, werd ontgonnen maar we mogen aannemen dat dit ergens in de 12e eeuw zijn beslag heeft

gekreken en niet lang daarna zal een begin zijn gemaakt met de bedijking.

Het lijkt dus niet onwaarschijnlijk dat de lieden die hier in die periode langs de Giessen woonden daar bemoeienis mee hebben gehad.

De woonplek op zich was niet slecht gekozen. Door kleiafzettingen langs de Giessen was een wat hoger gelegen oeverwal ontstaan waarop men blijkbaar redelijk veilig kon verblijven.

Dat was ook wel nodig, want de Giessen was nog niet afgedamd en stond dus nog in open verbinding met de Merwede. Omdat het bodempeil in dit gebied toen nog relatief hoog lag ten opzichte van het rivierwaterpeil hield men aanvankelijk de voeten wel droog. Pas later toen de bodem door ontwatering ging inklinken werd de aanleg van woonheuvels noodzakelijk.

Zover is het op deze woonplaats niet gekomen. De periode waarin een begin werd gemaakt met de aanleg van kunstmatig verhoogde woonplaatsen ligt zo omstreeks 1250 en dat is nu net de tijd dat de bewoning hier verdwijnt. Wellicht zijn de bewoners, nadat de ontginningswerkzaamheden in de polder Beneden-Hardinxveld waren afgerond, verhuisd naar de andere zijde van de Giessen waar in die periode de reeds bestaande woonplaatsen wel worden opgehoogd.

Hoe dit ook zij, de ontdekking van deze woonplaats is interessant vanwege het feit dat dit tot op heden de enige plek langs de zuidzijde van de Giessen is, buiten de kern van Beneden-Hardinxveld, waar middeleeuwse bewoning is vastgesteld.

(Endnotes)

(1) Coördinaten 117.95 / 427.25

(2) Omdat bij kleine fragmenten het verschil tussen Andenne en Pingsdorf soms moeilijk te bepalen is moet de opgegeven verdeling als globaal worden gezien.

KWARTIERSTAAT VAN JAN WILLEM STAM

Generatie 1 (proband)

1 Jan Willem Stam, geboren op 4 oktober 1920 in Hardinxveld. Jan is overleden op 23 juli 2010 in Valburg, 89 jaar oud. Hij is begraven op 28 juli 2010 in Hardinxveld-Giessendam. Jan trouwde, 28 jaar oud, op 2 september 1949 in Hardinxveld met Geertje Bongen, 23 jaar oud. Geertje is geboren op 21 september 1925 in Hardinxveld, dochter van Cornelis Bongen en Woutrina de Ruijter.

Generatie 2 (ouders)

2 Pieter Stam, geboren op 6 augustus 1887 in Giessendam. Pieter is overleden op 12 januari 1983 in Gorinchem.

Hij trouwde, 25 jaar oud, op 6 juni 1913 in Hardinxveld met de 25-jarige

3 Elisabeth den Breejen, geboren op 1 januari 1888 in Hardinxveld. Elisabeth is overleden op 12 juni 1978 in Hardinxveld-Giessendam.

Generatie 3 (grootouders)

4 Gijsbert Stam, geboren op 27 oktober 1854 in Giessen-Oudekerk. Gijsbert is overleden op 14 januari 1940 in Giessendam, 85 jaar oud. Hij trouwde, 25 jaar oud, op 29 november 1879 in Giessendam met de 25-jarige

5 Teuntje den Uil, geboren op 7 mei 1854 in Giessendam. Teuntje is overleden op 27 april 1936 in Giessendam, 81 jaar oud.

6 Jan Willem den Breejen, geboren op 3 juli 1859 in Hardinxveld. Jan is overleden op 30 september 1936 in Hardinxveld, 77 jaar oud. Hij trouwde, 24 jaar oud, op 1 december 1883 in Hardinxveld met de 22-jarige

7 Wijntje aan de Wiel, geboren op 13 oktober 1861 in Hardinxveld. Wijntje is overleden op 30 juni 1935 in Hardinxveld, 73 jaar oud.

Generatie 4 (overgrootouders)

8 Pieter Stam, geboren op 21 juli 1816 in Hoog-Blokland. Pieter is overleden op 6 september 1858 in Giessendam, 42 jaar oud. Hij trouwde, 28 jaar oud, op 20 maart 1845 in Giessendam met de 23-jarige

9 Sijgje van 't Hoog, geboren op 28 juli 1821 in Giessendam. Sijgje is overleden op 27 januari 1908 in Hardinxveld, 86 jaar oud.

10 Teunis den Uil, geboren op 3 mei 1820 in Giessendam. Teunis is overleden op 15 januari 1894 in Giessendam, 73 jaar oud.

Hij trouwde, 24 jaar oud, op 14 november 1844 in Giessendam met de 25-jarige

11 Willemina van der Wiel, geboren op 3 april 1819 in Hardinxveld. Willemina is overleden op 27 februari 1900 in Giessendam, 80 jaar oud.

12 Engelbertus den Breejen, geboren op 29 oktober 1824 in Hardinxveld. Engelbertus is overleden op 16 februari 1902 in Hardinxveld, 77 jaar oud.

Hij trouwde, 26 jaar oud, op 18 mei 1851 in Hardinxveld met de 24-jarige

13 Dingena Egas, geboren op 2 november 1826 in Hardinxveld. Dingena is overleden op 24 januari 1890 in Hardinxveld, 63 jaar oud.

14 Bastiaan aan de Wiel, geboren op 4 november 1832 in Hardinxveld. Bastiaan is overleden op 23 juli 1901 in Hardinxveld, 68 jaar oud.

Hij trouwde, 25 jaar oud, op 30 januari 1858 in Hardinxveld met de 23-jarige

15 Elisabeth Moret, geboren op 4 april 1834 in Hardinxveld. Elisabeth is overleden op 27 juli 1917 in Hardinxveld, 83 jaar oud.

Generatie 5 (betovergrootouders)

16 Jan Thijszn Stam. Hij is gedoopt op 25 februari 1787 in Schelluinen. Jan is overleden op 14 januari 1847 in Schelluinen, 59 jaar oud.

Hij trouwde, 26 jaar oud, op 13 januari 1814 in Giessen-Nieuwkerk met de 28-jarige

17 Huibertje Pietersdr Bogaard, geboren in de Werken. Zij is gedoopt op 18 september 1785 in Werkendam. Huibertje is overleden op 28 december 1822 in Gorinchem, 37 jaar oud.

18 Gijsbert Arieszn van 't Hoog, geboren in Giessendam. Hij is gedoopt op 23 februari 1766 in Neder-Hardinxveld. Gijsbert is overleden op 19 januari 1834 in Giessen-Oudekerk, 67 jaar oud.

Hij trouwde, 49 jaar oud, op 3 januari 1816 in Giessendam met de 34-jarige

19 Sijgje Johannesdr Brandwijk, geboren op 16 december 1781 in Giessen-Oudekerk. Sijgje is overleden op 10 juni 1844 in Giessendam, 62 jaar oud.

20 Teunis Dingemanszn den Uil. Hij is gedoopt op 11 april 1779 in Neder-Hardinxveld. Teunis is overleden op 12 april 1852 in Giessendam, 73 jaar oud.

Hij trouwde met

21 Maria Jacobsdr van Dam. Zij is gedoopt op 20 december 1778 in Molenaarsgraaf. Maria is overleden op 18 januari 1855 in Giessendam, 76 jaar oud.

22 Cornelis Corneliszn van der Wiel, geboren in 's-Grevelduin-Capelle (N-B). Cornelis is overleden op 15 juni 1828 in Hardinxveld. Hij trouwde op 22 september 1799 in Neder-Hardinxveld met de 25-jarige

23 Jannigje Adriaansdr Brouwer. Zij is gedoopt op 19 januari 1774 in Neder-Hardinxveld. Jannigje is overleden op 23 november 1861 in Hardinxveld, 87 jaar oud.

24 Bastiaan Willemszn den Breejen, geboren op 2 mei 1796 in Boven-Hardinxveld. Bastiaan is overleden op 18 mei 1866 in Hardinxveld, 70 jaar oud.

Hij trouwde, 26 jaar oud, op 2 mei 1822 in Hardinxveld met de 24-jarige

25 Alida Engelbertusdr Valkhof, geboren op 8 oktober 1797 in Boven-Hardinxveld. Alida is overleden op 3 september 1847 in Hardinxveld, 49 jaar oud.

26 Jan Antonieszn Egas, geboren op 14 september 1798 in Boven-Hardinxveld. Jan is overleden op 24 juli 1870 in Hardinxveld, 71 jaar oud.

Hij trouwde, 25 jaar oud, op 23 november 1823 in Hardinxveld met de 20-jarige

27 Elisabeth Woutersdr Swets, geboren op 26 augustus 1803 in Boven-Hardinxveld. Elisabeth is overleden op 21 december 1877 in Hardinxveld, 74 jaar oud.

28 Bastiaan Arieszn van de Wiel. Hij is gedoopt op 25 mei 1788 in Neder-Hardinxveld. Bastiaan is overleden op 16 augustus 1868 in Hardinxveld, 80 jaar oud.

Hij trouwde, 30 jaar oud, op 27 juni 1818 in Hardinxveld met de 24-jarige

29 Weijntje Aartsdr Pronk, geboren op 30 december 1793 in Neder-Hardinxveld. Weijntje is overleden op 7 december 1856 in Hardinxveld, 62 jaar oud.

30 Gerrit Leendertszn Moret, geboren op 26 maart 1799 in 's-Gravendeel. Gerrit is overleden op 3 maart 1881 in Hardinxveld, 81 jaar oud.

Hij trouwde, 22 jaar oud, op 19 mei 1821 in Hardinxveld met de 23-jarige

31 Neeltje Willemsdr Blokland, geboren op 30 oktober 1797 in Neder-Hardinxveld. Neeltje is overleden op 3 oktober 1865 in Hardinxveld, 67 jaar oud.

Generatie 6 (oudouders)

32 Thijs Janszn Stam. Hij is gedoopt op 1 maart 1733 in Schelluinen. Thijs is overleden vóór 13 januari 1814 in Schelluinen, ten hoogste 80 jaar oud.

Hij trouwde, 39 jaar oud, op 10 mei 1772 in Schelluinen met de 30-jarige

33 Annigje Cornelisdr de Kuiper. Zij is gedoopt op 17 december 1741 in Schelluinen. Annigje is overleden op 12 mei 1821 in Schelluinen, 79 jaar oud.

34 Pieter Hendrikszn Bogaard, geboren in De Werken. Hij is gedoopt op 9 november 1749 in Werkendam. Pieter is overleden vóór 28 december 1822, ten hoogste 73 jaar oud. Hij ging in ondertrouw, 24 jaar oud, op 24 september 1774 in Almkerk met

35 Cornelia Huijbertsdr van Burgel. Cornelia is overleden vóór 28 december 1822.

36 Arie Gijsbertszn van 't Hoog. Hij is gedoopt op 12 juli 1733 in Brandwijk. Arie is overleden op 4 februari 1802 in Goudriaan, 68 jaar oud.

Hij trouwde, 30 jaar oud, op 5 augustus 1763 in Neder-Hardinxveld met de 21-jarige

37 Maria Jansdr van den Herik, geboren op 26 februari 1742 in Giessen-Buitendams. Maria is overleden op 18 juni 1817 in Goudriaan, 75 jaar oud.

38 Johannes Coenszn Brandwijk, geboren in Giessen-Oudekerk. Hij is gedoopt op 27 mei 1753 in Neder-Hardinxveld.

Hij trouwde, 27 jaar oud, op 21 januari 1781 in Giessen-Oudekerk met de 20-jarige

39 Metje Adriaansdr Schagen. Zij is gedoopt op 1 maart 1760 in Giessen-Oudekerk. Metje is overleden op 29 augustus 1828 in Giessendam, 68 jaar oud.

40 Dingeman Teunisz den Uil. Hij is gedoopt op 27 oktober 1754 in Neder-Hardinxveld. Dingeman is overleden op 29 augustus 1811 in Hardinxveld, 56 jaar oud.

Hij trouwde, 24 jaar oud, op 7 maart 1779 in Neder-Hardinxveld met de 30-jarige

41 Cornelia Cornelisdr van Wijngaarden. Zij is gedoopt op 25 december 1748 in Neder-Hardinxveld.

42 Jacob Huigszn van Dam. Hij is gedoopt op 22 februari 1733 in Brandwijk. Jacob is overleden vóór 2 mei 1818 in Molenaarsgraaf, ten hoogste 85 jaar oud.

Hij ging in ondertrouw, 43 jaar oud, op 12 december 1776 in Giessen-Nieuwkerk met de 36-jarige

43 Margje Teunisdr van Karsen. Zij is gedoopt op 26 juni 1740 in Giessen-Nieuwkerk. Margje is overleden, 57 jaar oud. Zij is begraven op 29 september 1797 in Molenaarsgraaf.

44 Cornelis van der Wiel.

Hij trouwde met

45 Willemina.

46 Adriaan Gijsbertszn Brouwer. Hij is gedoopt op 18 juli 1734 in Neder-Hardinxveld. Adriaan is overleden op 19 januari 1795 in Vlaardingen, 60 jaar oud.

Hij trouwde, 22 jaar oud, op 31 oktober 1756 in Werkendam met de 25-jarige

47 Judik Gijsbertsdr van den Heuvel. Zij is gedoopt op 1 april 1731 in Werkendam. Judik is overleden op 27 februari 1826 in Hardinxveld, 94 jaar oud.

48 Willem Bastiaanszn den Breejen. Hij is gedoopt op 22 april 1731 in Boven-Hardinxveld. Willem is overleden op 24 oktober 1797 in Hardinxveld, 66 jaar oud.

Hij ging in ondertrouw, 59 jaar oud, op 27 november 1790 in Hardinxveld met de 23-jarige

49 Aagje Bastiaansdr de Waal. Zij is gedoopt op 29 maart 1767 in Wijk. Aagje is overleden op 26 april 1848 in Hardinxveld, 81 jaar oud.

50 Engelbertus Hermenszn Valkhof. Hij is gedoopt op 16 maart 1760 in Brakel. Engelbertus is overleden op 24 april 1821 in Hardinxveld, 61 jaar oud.

Hij ging in ondertrouw, 31 jaar oud, op 7 juli 1791 in Hardinxveld met de 17-jarige

51 Maria Cornelisdr Wisboom. Zij is gedoopt op 1 mei 1774 in Boven-Hardinxveld. Maria is overleden op 17 oktober 1813 in Hardinxveld, 39 jaar oud.

52 Antonie Hendrikszn Eichas, geboren op 12 maart 1764 in Siegburg (Duitsland). Antonie is overleden op 28 juli 1836 in Hardinxveld, 72 jaar oud.

Hij trouwde, 32 jaar oud, op 2 oktober 1796 in Boven-Hardinxveld met de 23-jarige

53 Dingena Jansdr van den Heuvel. Zij is gedoopt op 26 september 1773 in Boven-Hardinxveld. Dingena is overleden op 30 augustus 1827 in Hardinxveld, 53 jaar oud.

54 Wouter Teunisz Swets. Hij is gedoopt op 12 april 1761 in Boven-Hardinxveld. Wouter is overleden op 16 augustus 1841 in Hardinxveld, 80 jaar oud.

Hij ging in ondertrouw, 29 jaar oud, op 26 mei 1790 in Hardinxveld met de 21-jarige

55 Hendrikje Jansdr van Pelt, geboren in de Werken. Zij is gedoopt op 24 juli 1768 in Werendam. Hendrikje is overleden op 12 september 1849 in Hardinxveld, 81 jaar oud.

56 Arie Bastiaansz van de Wiel. Hij is gedoopt op 3 januari 1761 in Neder-Hardinxveld. Arie is overleden op 20 januari 1813 in Heerjansdam, 52 jaar oud.

Hij ging in ondertrouw, 25 jaar oud, op 16 juni 1786 in Hardinxveld met de 38-jarige

57 Pleuntje Pietersdr Bloessem. Zij is gedoopt op 4 februari 1748 in Boven-Hardinxveld. Pleuntje is overleden op 30 maart 1834 in Hardinxveld, 86 jaar oud.

58 Aart Teunisz Pronk. Hij is gedoopt op 1 januari 1758 in Streefkerk. Aart is overleden op 9 december 1818 in Hardinxveld, 60 jaar oud.

Hij trouwde met

59 Jannigje Willemsdr van der Weijden. Zij is gedoopt op 4 juni 1758 in Molenaarsgraaf. Jannigje is overleden op 5 mei 1814 in Hardinxveld, 55 jaar oud.

60 Leendert Leendertsz Moret, geboren in 's-Gravendeel. Leendert is overleden op 29 september 1807 in 's-Gravendeel.

Hij trouwde op 13 oktober 1793 in 's-Gravendeel met de 20-jarige

61 Trijntje Gerritsdr Warnar. Zij is gedoopt op 13 juni 1773 in Strijen. Trijntje is overleden op 11 februari 1848 in 's-Gravendeel, 74 jaar oud.

62 Willem Ariesz Blokland. Hij is gedoopt op 1 juli 1770 in Neder-Hardinxveld. Willem is overleden op 23 februari 1823 in Hardinxveld, 52 jaar oud.

Hij ging in ondertrouw, 22 jaar oud, op 27 december 1792 in Hardinxveld met de 23-jarige

63 Lijntje Gijsbertsdr Brut. Zij is gedoopt op 13 september 1769 in Noordeloos. Lijntje is overleden op 12 juli 1803 in Hardinxveld, 33 jaar oud.

Gegenereerd met Aldfaer versie 4.2 op 27-10-2010 00:35

HET "HUIS TE MERWEDE"

A. L. Verhoef

Wie wel eens met de waterbus van Sliedrecht naar Dordrecht vaart, ziet aan de linkeroever, vlak voor de brug tussen Papendrecht en Dordrecht, een grote klomp steen staan.

Dit is de ruïne van het voormalig kasteel of ridderhofstad dat beheerd en bewoond werd door de familie Van der Merwe of Van der Merwede. Zij hadden dit kasteel aanvankelijk in leen van de heren van Putten en Strijen en na 1371 van de graven van Holland.

Op de plaats waar nu de ruïne staat, stond al vóór de bouw van het kasteel een stenen hofstede, zo rond 1285 wellicht gebouwd door Daniël (IV) van der Merwede. Deze hofstede, zo is uit opgravingen gebleken, werd ernstig beschadigd en verzakte door de toen ook al veelvuldig voorkomende overstromingen. Daarom werd al in de eerste helft van de 14e eeuw begonnen met de (her)bouw op dezelfde plaats. Dit nieuwe huis werd groter en de zware woontoren (donjon), waarvan het restant nu nog overeind staat, werd er bij gebouwd en omstreeks 1335 voltooid. De nog bruikbare delen van de oude hofstede werden in het nieuwe kasteel geïntegreerd.

In 2009 en de eerste helft van 2010 werd de ruïne en de directe omgeving grondig opgeknapt. Het voegwerk werd gerepareerd en waar nodig tegen weersinvloeden verzegeld, de fundering onderzocht en de graffiti verwij-

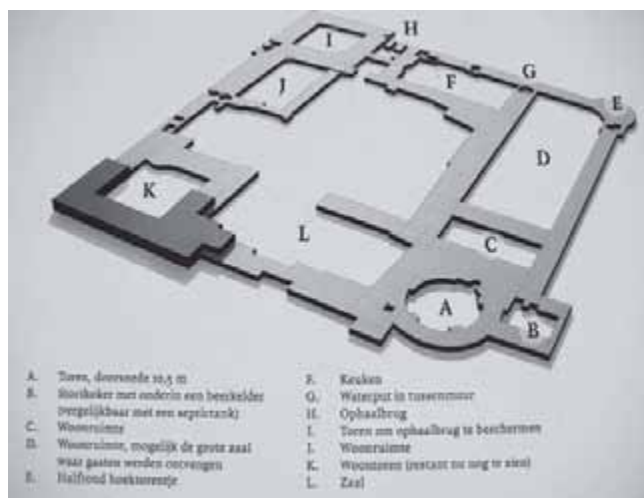

De ruïne van het Huis te Merwede, zoals dat er na de restauratie uitziet

derd. Het groen rondom werd fors gesnoeid zodat de ruïne beter zichtbaar en toegankelijker is geworden. Ook werd het grondplan door middel van uitgelegde betonnen balken zichtbaar gemaakt. Tevens werd een wandelpad rondom aangelegd dat de toepasselijke naam Heer Daniëlspad kreeg. Op een informatiebord kan de geschiedenis van het kasteel bekeken worden.

Het kasteel

Ook het nieuwe kasteel was geen lang leven beschoren. Tijdens het beleg van Dordrecht werd het kasteel ingenomen door Jacoba van Beieren tijdens de Hoekse- en Kabeljauwse twisten. Jacoba van Beieren nam met Jan van Brabant haar intrek in het kasteel en probeerde van hieruit de stad Dordrecht te veroveren. Dit mislukte en na dit beleg van Dordrecht werd

Het grondplan zoals afgebeeld op het informatiepaneel.

het kasteel in 1418 door de Dordtse burgerij gedeeltelijk verwoest. In de jaren daarna werden wel pogingen tot herstel ondernomen maar klaarblijkelijk heeft de ernstige wateroverlast, vooral als gevolg van de St. Elisabethsvloed van november 1421, de bouwheren tot de conclusie laten komen dat de pogingen om op deze plaats een blijvende versterking in stand te houden, tot mislukken waren gedoemd. Na de St. Elisabethsvloed kwamen de overblijfselen bovendien geheel in het water te staan. Het slot werd verlaten en van lieverlede afgebroken. Veel stenen werden "gebruikt" om er huizen mee te bouwen in de omgeving.

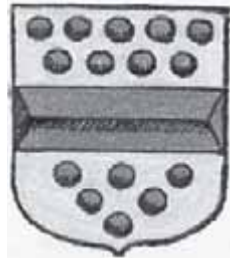
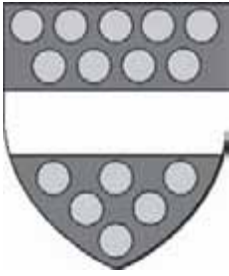
De bewoners

De heerlijkheid Merwede, en daarmee het bijbehorende kasteel was eigendom van de heren van Putten en Strijen en na 1371 van de graven van Holland. De heren Van der Merwede, die overigens niet behoorden tot de hoge adel binnen het graafschap Holland maar wel tot de top van de edelen van de tweede rang, hadden nogal wat goederen in leen, zoals o.a. de ambachten van Dussen-Muilkkerk, Carnisse, Oversliedrecht, Nieuwerkerk op de Alm en een deel van het ambacht van Zwijndrecht. Daarnaast beheerden zij nog diverse lenen in de Merwede, Dussen-Munsterkerk, Cruyskerk, in het Land van Heusden, bij Capelle, Blokland en Werkendam. Waar zij woonden vóór de bouw van de eerste hofstede in ca.1285 is tot op heden onbekend. Een lange rij van Daniëllen van der Merwede beheerden de leen Merwede, als volgt opgetekend:

1. Daniël I van der Merwede, ridder,
† na 03-07-1266, x N. van Putten
2. Godschalk, ridder,
† voor 1271, x Mabelia van der Leede
3. Daniël II van der Merwede, knape,
† ca. 1283, x N. van Brederode-van Doortoghe
4. Daniël III van der Merwede, ridder,
† ca. 1330, x Beatrix van Alkemade
5. Daniël IV van der Merwede, ridder,
† 27-09-1345 (gesneuveld Stavoren),
x Johanna Both van der Eem
6. Daniël V van der Merwede, ridder,
x Margaretha van Stein
7. Daniël VI van der Merwede en Stein, ridder,
† 1403, x Margaretha van Haynin,
(weduwe van Lodewijk van Praet, ridder,
heer van Moerkerke)
8. Margaretha van der Merwede en Stein,
erfdochter, † 1451,
x Willem van Brederode, ridder, † 1451.

Reconstructie van het Huis te Merwede zoals dat op het paneel is afgebeeld. Donkerder is het gedeelte wat er thans nog staat.

Wapen Van der Merwede - Wapen Van Muijlschick afgebeeld in Van Balen

Met Daniël VI sterft de mannelijke lijn van deze tak van der Merwedens uit en gaat het huis te Merwede eerst over naar de familie van Praet, en daarna in 1560 op de familie Boetzelaer, die dan heren van de heerlijkheid Merwede worden. In 1604 koopt tenslotte de Stad Dordrecht de ruïne die dan al bijna twee eeuwen leeg staat.

Nakomelingen

Het uitsterven van deze tak van de Van der Merwedens betekent echter niet dat er geen nakomelingen zijn in de mannelijke lijn. De geslachten van Klootwijk en van Muijlschick komen namelijk voort uit het geslacht Van der Merwede. Bovendien gaat een tak van de Merwedens nog voort in het land van Heusden en Altena. In de kerk van Eethen vindt men thans nog de graftombe van Diederik van der Merwede, die overleed in 1452.

Daniël (I) van der Merwede, ook bekend als Daniel IV, gehuwd met NN van Putten had o.a. een zoon Adriaen Danielsz van der Merwede. Hij ontving bij de deling van de hofstad te Klootwijk 10 morgen groot en goed in het land van Altena. Hij nam de naam Van Klootwijk aan. Hij was gehuwd met NN van Daallem. Eén van hun kinderen, te weten Jan Adriaensz van der Merwede (van Muijlschick), knape, geboren rond 1260, bezat de goederen en gerechten van Almkerk, Zandwijk, Huppen, Uythoven en van Muylwijk. Hij nam de naam Van Muijlschick aan, destijds een ridderhofstad in het land van Altena en trouwde met Beatrijs Lodewijcks van Altena, dochter van Lodewijck, de kastelein van Altena. (Op 25-04-1277 verklaren Willem II van Hoorne, Heer van Altena en zijn oudste zoon Willem, de grote tiende van Uppel in erfpacht te hebben gegeven aan Lodewijck, de kastelein van Altena. Diens echtgenote en zonen hebben deze tiende bestemd

voor Lodewijcks dochter Beatrix en haar man Jan van Merwede (die later de naam Muijlschick aannam (auteur)). (Bron: Oorkondeboek Holland II p.754).

Hun zoon Nicolaes Jansz van Muijlschick, geboren rond 1290, nam definitief de naam van Muijlschick aan. Hij was schildknaap en vanaf 1320 ridder. Hij tooide zich met het thans nog bekende wapen van de Muilwijken zoals afgebeeld in het boek van Balen over de geschiedenis van de stad Dordrecht. Hij huwde met Alida de Monchablon.

Als we verder deze tak volgen, waarin overigens nog wel wat onduidelijkheden zitten die wel nooit opgehelderd zullen worden, komen we uit bij Matthijs van Muijlschick die omstreeks 1421 het land van Altena ontvluchtte wegens de al te vaak voorkomende overstromingen en de overlast die daarmee gepaard ging. Deze Matthijs ging naar Gorinchem en zijn nakomelingen naar Hoogblokland en Hoornaar. Zij verspreidden zich daarna over de Alblasserwaard en verder over het land. Matthijs werd daarmee de stamvader van het geslacht van Muijlschick, Muijlschick en Muilwijk, welbekend in deze contreien.

Het geslacht (van) Mui(j)lschick

Dit geslacht is erg uitgebreid en woont voor het merendeel nog in en rond de Alblasserwaard. Echt bekende van Muijlschicken waren vroeger Willem Cornelisz van Muijlschick, benoemd tot burgemeester van Rotterdam in 1572. Hij overleed in 1574. Zijn graf is nog te vinden in de Laurenskerk in Rotterdam. Zijn zoon Boudewijn was eveneens burgemeester van Rotterdam en diens zoon Willem was van 1624 tot 1644 Raadsheer in het Hof van Holland, Zeeland en West Friesland. De nakomelingen van Adam van Muijlschick, schepen in

De ruïne van Het huis te Merwede stond geruime tijd rondom in het water

Gorinchem, bekleedden hoge posities in het Amersfoortse, zoals burgemeester en Heemraden van de polders van de Eem. Een dochter huwde met Philippus van Baerle, advocaat aan het hof van Utrecht.

Tenslotte een lijn uit deze contreien naar Matthijs:

1. Matthijs (Rutgersz?) van Muijlwijck
(ca.1385 - < 1463)
x Belij NN (ca.1396 - ?)
2. Peter Matthijsz van Muijlwijck
(ca.1418 - 1485)
x Adriana Hermansdr (ca.1428 – 1504)
3. Anthonis Petersz van Muijlwijck
(ca.1461 – 1544)
x Susanna Jacobsdr (ca.1470 – 1516)
4. Adriaen Anthonisz van Muijlwijck
(ca.1500 - < 1545)
x Anna Jan Petersdr (ca.1506 – 1565)
5. Dionijs Adriaensz van Muijlwijck
(< 1534 – 1604)
x Catalijnke Willems Dirksdr (ca.1539 - < 1612)
6. Adriaen Dionijsz van Muijlwijck
(ca.1580 – 1627)
x Maijken Peijen (ca.1584 - < 1656)
7. Dionijs Ariens van Muijlwijck
(ca. 1611 - ?)
x Marchje Teunis Jongeneel (1630 - ?)
8. Leendert Nijssse van Muijlwijk
(1671 - ?)
x Jannigje Engels Kooij (1700 - ?)
9. Engel Leendertsz van Muijlwijck
(1725 - ?)
x Ariaantje Cornelisdr van Alphen (1748 - ?)
10. Geisbert Engelsz van Muijlwijk
(1788 – 1861)
x Maria van Gelderen (1782 – 1853)
11. Huibert van Muilwijk
(1823 – 1904)
x Cornelia van 't Verlaat (1828 – 1885)
12. Huibert Adrianus van Muilwijk
(1869 – 1947)
x Jannigje Boom (1868 – 1948)
13. Willem Cornelis de Kok
(*1892)
x Cornelia van Muilwijk (*1893)
14. Huibert Adrianus de Kok.
(Auteur van het boek Boer en Boerderij)

Bronnen: (Internet)

Wikipedia, Genealogie Boot, Archeologische Werkgroep Lek-Merwedestreek, Yahoo groep Schapekoppen, Erfgoedcentrum Diep, Karssenberg, Cms Dordrecht, Eigen waarneming ter plekke, Genealogie van Muijlwijck.

POESIEALBUMS

J.F. Teeuw –van der Plas

Omdat ik voor een te organiseren expositie in het Sliedrechts Museum een oproep plaatste om poesiealbums in bruikleen te geven en dit zo'n groot succes is geworden, kan ik er niet meer onderuit. Hier moet iets over verteld worden.

De buitenkant

De verscheidenheid van de boekjes is enorm, van de 150 exemplaren die men bracht, is er niet een hetzelfde.

De oudste dateert van 1821 en de jongste van 2005. De oudste (1821, 1847 en 1857) zijn geen boekjes maar doosjes met losse blaadjes. Die worden album amicorum genoemd. Een wel heel bijzonder album stamt nog uit Indonesië, uit de tijd van Multatuli.

De overige zijn deels keurige, maar ook bruin-gekaft, beduimelde, losbladige, fluwelen, leren, stoffen, kartonnen en vergeelde albums. Soms met gouden opdruk, plaatjes en bewerkte kaften, maar ook met koperen slotjes. Men bracht er wel vier of vijf van één generatie- van overgrootmoeder tot achterkleinkind. Het aardige is dat poesiealbums een mooi beeld geven van de periode waarin er werd geschreven, zoals is te zien in de albums uit de oorlogsjaren (WO1 en WO11).

Zo te zien werd er met de spelling van poëzie nogal eens gesjoemeld. Op veel albums staat poesie, maar ook poësie of poëzie. In het nieuwste Van Dale groot woordenboek lees ik: poesiealbum – album voor versjes als aandanken aan vrienden. Dus dat is in ieder geval duidelijk.

Poesie album van Corrie Kroon 1930

Album amicorum 1829

Versjes

Tot de jaren zestig zijn de versjes geschreven met pen en inkt. Na die tijd kwam de balpen in zwang, een BIC kan ik me herinneren. Maar nu dan de gedichtjes. Overbekend is het zelfgeschreven versje op de eerste rechterbladzij:

*Dit boekje behoort aan mij,
Zolang ik hoop te leven,
Janny is mijn naam,
Al door den doop gegeven.
Van der Plas is mijn Van,
Al van den vaderlijke stam.
Giessendam is de plaats
Waar ik ter wereld kwam.*

De manier waarop men vriendschap en genegenheid onder woorden brengt, veranderde met de jaren. Zo sprak een vader in 1901 zijn dochter met 'Waarde dochter' aan, en in 1955 wordt zijn kleindochter met 'Mijn liefste meisje' aangeschreven.

In de poesiealbums is een keur van gedichtjes en versjes te lezen. Met onderwerpen van vermaning (leef gelukkig en tevreden) of plantkunde (rozen, vergeet-mij-nietjes), Christelijke versjes of reportage (ge wilt mijn handschrift en mijn naam), vooruitzicht (als ge eens als Grootmama) of fantasie (eer zal de kat de klok opwinden) enz. En dit is nog maar een greep. Want waar ging het om, je wilde een versje van je ouders, broers, zussen en vriendinnen, maar ook van de jufs, meesters, ooms en tantes. En als het vol was, vroeg je voor je verjaardag een nieuw album.

Geschreven door Opoe Kroon (1876)

Plaatjes en versieringen

De linkerpagina werd in principe gereserveerd voor plakplaatjes of eigen tekenwerk. Maar het was geen punt als de rechterbladzij ook versierd werd, vooral als het gedicht kort en/of saai was. Een viooltje of duif, een hoektekstje zoals: "tip-tap-top, de datum staat er op zijn kop op" of "Rit rat roe- gehoorzaam aan je moe".

De prachtige plaatjes die in de oude albums zijn geplakt zijn adembenemend. Plaatjes van fluweel, met zijden rozen, bloemenmandjes en engeltjes.

Maar de versieringen in de alba amicorum uit 1821-1856 zijn werkelijk schitterend.

In die tijd waren gekleurde plaatjes erg kostbaar. Daarom maakte men zelf een tekening of borduursel op papier met priegelige kruissteekjes en mooie, nog steeds niet verkleurde borduurgarens.

De plaatjes van de jaren vijftig en zestig herken je ook. En die van nu, in 2010, zijn vaak kopieën van de oude plaatjes uit begin twintigste eeuw.

Levensloop

De levensloop van een poesiealbum is eigenlijk dramatisch. Het komt smetteloos en tamelijk prijzig ter wereld. Het is dan nog een artikel. Dan krijgt het een bazin, een tehuis. Het wordt een levensgezel, bijna zo intiem als het dagboek. Het neemt ontboezemingen van derden op, helaas ook fouten en vlekken. Het verliest zijn ongereptheid. Er staan ook aanhankelijk-

heidsbetuigingen in die door de feiten zijn achterhaald. Men krijgt er genoeg van. Misschien is het nog niet eens vol, maar het belandt ergens onderin of achterin- mogelijk op zolder. Hoe dan ook, het wordt vergeten. Welk een droevig lot!

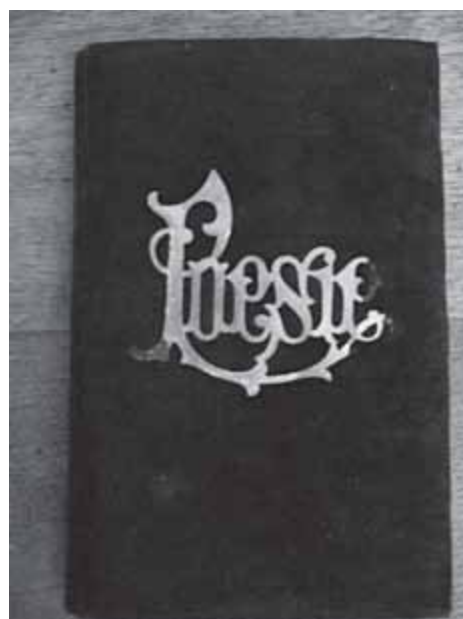
Maar dit is niet het einde. Want vroeg of laat gaat men verhuizen of rommelen of gewoon opruimen, en het poesiealbum komt voor de dag. Na wie weet hoeveel jaren. En dan heeft het iets van die poëtische betovering teruggekregen. De slijtage doet nu aandoenlijk aan, de versjes klinken ontroerend, met spelfouten en al. De plakplaatjes vertederen. Men lacht om het een en ander, jawel, maar met een ondertoon van heimwee.

Het poesiealbum is nu toch weer een kostbaar bezit geworden. En inderdaad uniek. Want nergens anders krijg je zoiets te lezen als

*Als dit album met poezie
nu eens zoekraakt, zeg wie weet,
'k zou warempel niet graag willen,
Dat je mij dan maar vergeet!*

De tentoonstelling in het Sliedrechts Museum is nog tot 15 januari 2011 te bezichtigen.

Geopend woensdag en zaterdag van 14.00 tot 17.00 uur. Groepen op afspraak 0184-413404

Poesie album van donkerrood fluweel 1901

DE SCHORT

Dick de Jong

Onze taal kent een steeds toenemend aantal 'verdwinwoorden'. Dat zijn woorden die steeds minder worden gebruikt. Veelal zelfstandige naamwoorden die een voorwerp aanduiden. En als dat voorwerp minder voorkomt, verdwijnt op de duur ook het woord. Zo ook 'de schort'. Onlangs kreeg ik van iemand die kennelijk anoniem wil blijven (er stond geen afzender bij) een tekst toegestuurd, wat mij verleidde tot het schrijven van het volgende:

De voornaamste functie van een schort was (is) het beschermen van de kleding van de (huis)vrouw. Ze had vroeger maar één, hooguit een paar jurken of rokken en die moesten schoon blijven. En ook niet te snel slijten, want geld voor een nieuwe moest worden gespaard. En het wassen van een schort ging nu eenmaal gemakkelijker dan bovenkleding wassen of laten stomen.

Die schort had nog veel meer functies. Als pannenlap, om de pan of een schaal van het vuur of uit de oven te halen. Om iets beet te pakken waar geen vuile vingers op mochten komen. En om de tranen en de vuile neus van de kinderen af te vegen. Voor het halen van eieren uit het kippenhok, aardappels uit de aardappelkist of hout voor het vuur, was het loshangende deel van de schort heel eenvoudig tot een draagdoek 'om te vormen'. Dat gold ook voor de in de herfst geraapte appels of de groenten uit de tuin. Na het doppen van de erwten of het schoonmaken van de boontjes ging wat weg moest in de omhoog geslagen schort en werd zo naar de 'mesthoop' gebracht.

Als er visite kwam of een vreemde aan de deur stond, konden de kinderen onder de schort wegkruipen. Bij hevige koude kon de draagster haar armen er in draaien en deze zo opwarmen. Voor het afvegen van zweetdruppels die ontstonden bij het zware huishoudelijke werk zonder veel elektrische hulpmiddelen. En als er onverwachts iemand langs kwam, kon die schort met wat gewrijf in een mum van tijd het houtwerk van de meubels doen glimmen.

Als het eten klaar was, werd de schort afge-

daan en liep 'moeder' naar buiten om de huisgenoten te waarschuwen. Daarbij riep ze niet alleen, maar zwaaide ook door de lucht met de schort. Iedereen die dit zag wist dan dat snel naar huis komen gewenst was.

Schort is ook een van die woorden, die steeds raarder gaan klinken als je ze een paar keer achter elkaar zegt. Een schort is een voorbinddoek of voorschoot. Het stamt van het Noordfriesse woord skerte. In de 14e eeuw sprak men al van een schortecleet. Waarschijnlijk komt het woord schort van kort. Van oorsprong waren schorten korte voorbinddoeken. Er is in dit verband ook een link naar schoot. Die wordt immers door die korte voorbinddoek afgeschermd. Het Engelse woord shirt (= hemd) zou dezelfde oorsprong hebben. Maar ook ons woord rok zou wat te maken hebben met de skerte.

Hoe dit zit met het werkwoord schorten in 'wat schort er aan' is nog niet duidelijk. Omdat er met die uitdrukking wordt bedoeld op een tekortkoming, lijkt een link met kort te beredeneren...

DORPSBEHOUDPAGINA

Dick de Jong

Nieuw

Een nieuwe rubriek in een al decennia bestaand mededelingenblad. Met informatie over het dorp anno nu, met een knipoog naar het veelal recente verleden en een ongevraagd en gratis advies over hoe de leefbaarheid van Hardinxveld-Giessendam nog meer kan worden verbeterd.

Even voorstellen

Dit doen we natuurlijk niet elke editie. Maar nu 'in' deze eerste pagina hoort het er wel bij. Het bestuur van de stichting bestaat uit:

Piet van Es (voorzitter)

Ad van der Vliet (secretaris)

Jan Borsje

Evert van Lopik

Dick de Jong

Het winkelcentrum van Hardinxveld-Giessendam verplaatst zich steeds verder in zuidwestelijke richting.

Actueel: het nieuwe centrum

Sinds enkele maanden beschikt ons dorp over een publieke parkeergarage. Wie had dat vijftien jaar terug kunnen denken? Een dergelijke noviteit in een toch wel als ietwat conservatief bekend staand dorp. En dan de plek. Zestig of zeventig jaar terug was dit nog een onderdeel van de delta van de Giessen, die hier via verscheidene stromen en krekens in de Merwede uitmondde. Zompig land, waar je met je dompen diep in wegzakte.

Het zal nog wat wennen zijn, maar er komt een tijd dat we het allemaal mooi vinden, wat hier is gemaakt. Het bestuur van de Stichting Dorpsbehoud had echter wel graag in een vroegtijdig stadium wat meegedacht met de plannemakers van 'het openbare gebied'. Dan hadden

we misschien wat meer aandacht kunnen vestigen op het behoud van dorpse karakter van Hardinxveld-Giessendam.

Bankje Trijntje

Prorail heeft alle gemeenten waar archeologische opgravingen in het kader van de aan te leggen Betuweroute hebben plaatsgevonden een cadeautje gegeven. Een speciaal ontworpen bankje. De Stichting Dorpsbehoud heeft aan de gemeente gevraagd dit bankje een plek te geven nabij de plaats waar de opgravingen zijn gedaan. Op de Giessendamse Tiendweg was ter plaatse nog een restant van een bruggenhoofd. De brug had al jaren geen dienst meer gedaan, was in verval geraakt en uiteindelijk afgevoerd. Op die plek kon juist dat bankje worden geplaatst. Een informatiebord met korte informatie over de vindplaats wordt op dit moment in nauwe samenwerking met de gemeente voorbereid.

Het door Prorail geschonken bankje aan de Giessendamse Tiendweg.

Routes

Hardinxveld-Giessendam is een dorp langs de rivier. Waar altijd bedrijvigheid was en nog is. Er wordt veel door dit langgerekte dorp gefietst. En altijd lopen er wel wandelaars door het dorp.

Hardinxveld-Giessendam heeft een aantal historische monumenten. Op verschillende plaatsen staan beelden en beeldhouwwerken. Er zijn leuke plekjes. Straten en andere elementen hebben namen. Namen die soms wel een toelichting verdienen. Daar wil de stichting wat aan gaan doen. Het leukste zou zijn als de

gemeente informatiebordjes ging plaatsen. Voorlopig gaat de stichting op een andere manier aandacht schenken aan het bijzondere van Hardinxveld-Giessendam. Aan de belangwekkende cultuurhistorie van dit als één van de oudste dorpen van de Alblasserwaard bekend staande dijkdorp. Door het maken van fietsroutes en wandelroutes. Met informatie over wat er onderweg te zien is.

Ankers

'Boven aan de Nieuweweg' liggen wat verroeste ankers, zo lijkt het. Stokankers. Die zijn een aantal jaren terug tijdens baggerwerkzaamheden gevonden in de kom van de rivier 'boven aan de Sluisweg'. Daar zijn in de Tweede Wereldoorlog een paar schepen tot zinken gebracht. De ankers zijn afkomstig van die schepen. Jarenlang heeft een groepje Sluiswegbewoners dag in dag uit zich verpoost op de Rivierdijk ter plekke. Zo waren ze getuige van de baggervondst. Eén van hen, Kees Paans, de kolenboer, pakte de telefoon en belde met het gemeentehuis: 'Het zou toch wel aardig zijn als die ankers als aandenken bewaard bleven'.

Dat vonden ze in het gemeentehuis ook. Maar de dijk had bij de Sluisweg te weinig berm. Vandaar dat ze naar de andere eerste uitbreiding moesten, 'boven aan de Nieuweweg'. Jammer dat er niet direct een informatie verstrekkend bordje bij is geplaatst.

De tot beeldhouwwerk gevormde ankers.

Toekomstplannen

De Stichting Dorpsbehoud heeft de afgelopen tijd nadrukkelijk het contact met de gemeente Hardinxveld-Giessendam gezocht om haar diensten aan te bieden. Het stichtingsbestuur is namelijk van mening dat met name de inwoners van Hardinxveld-Giessendam het gemeentebestuur het beste kunnen adviseren bij het voorbereiden van plannen op het gebied van de ruimtelijke ordening. Daar zit de meeste ervaring met de plaatselijke situatie. En ook geldt: Beter door bewoners bedacht dan voor bewoners bedacht. Bovendien zijn dergelijke adviezen gratis.

Giessenzoom

Elke polder heeft een voordijk, meestal de rivierdijk, bij ons zelfs grotendeels met de officiële naam Rivierdijk bekroond. Elke polder heeft ook een achterdijk. Die heet vaak officieel Achterdijk. Dat was - en is grotendeels nog - ook in Hardinxveld het geval. Die achterdijk liep vroeger door tot aan de Peulenstraat om naast 'de kerk op Den Dam' te eindigen. Die naam Achterdijk voor het stuk tussen de Parallelweg en de Peulenstraat kreeg later een andere naam. Burgemeester De Boer woonde in Boven-Hardinxveld aan de Buldersteeg, maar vond die naam helemaal niet zo fraai. Dat moest de Koningin Wilhelminalaan worden. 'Akkoord', zei toenmalig raadslid Frans de Bruin, die op de Achterdijk woonde: 'Dan moet ook de Achterdijk een minder achterlijke naam hebben'. Dat werd toen Kerkweg.

Deze uitgebreide inleiding is eigenlijk bedoeld om nog eens aandacht te vragen voor die oude Achterdijk. Daar kun je zo heerlijk wandelen. Dichtbij en toch alsof je zo ver weg bent van alle bedrijvigheid. Maar niet iedereen wil dat. Er is een notoire weigeraar, een boer die daar een stuk dijk pacht, die vindt dat zijn vee meer recht heeft op dat stukje dijk, dan die wandelaars. Gelukkig is de gemeente Hardinxveld-Giessendam van mening dat dit stuk dijk ons allen toebehoort en dat het vee dan maar elders moet grazen. De praktische uitvoering zal echter nog wel even op zich laten wachten.

Vaste museumpagina

In de Commissie van Overleg (CvO) van maart 2010 is besloten dat het museum een vaste pagina informatie gaat bijdragen aan het mededelingenblad van de Historische Vereniging. Dit is de eerste bijdrage. Deze wordt verzorgd door Dick de Jong, die verantwoordelijk is voor de communicatie en publiciteit van het museum.

De replica van Trijntje.

Komt 'Trijntje' weer thuis?

Zonder dat velen dit beseffen herbergt onze gemeente buitengewoon bijzondere bodemschatten. Dat bleek wel toen er in 1997 opgravingen werden verricht op het tracé van de Betuweroute. Het daar gevonden hondenskelet (een getemde hond van 7300 jaar geleden) heeft tot medio oktober jongstleden deel uitgemaakt van de collectie in het Betuweroutepaviljoen in Museum De Koperen Knop. De bruikleen is echter beëindigd omdat de hond nodig is voor wetenschappelijk onderzoek en hiervoor terug is naar Leiden.

Intussen wordt er aan gewerkt om de replica van Trijntje, die geëxposeerd was in het Rijksmuseum voor Oudheden in Leiden, in bruikleen te krijgen. De grootste problemen is dat hiervoor het paviljoen grondig verbouwd moet worden, omdat de replica van Trijntje vijf keer groter is dan het skelet van de hond. De mogelijkheden – en onmogelijkheden – worden op dit moment onderzocht.

Digitale nieuwsbrief

Al sinds 1989 brengt het museum een halfjaarlijkse nieuwsbrief uit, onder de naam

Beknopt. Inmiddels is besloten om gebruik te gaan maken van de moderne middelen en dit periodiek deels in digitale vorm te gaan uitbrengen. Dit houdt in dat er nog maar één keer een papieren versie verschijnt, aan het einde van elk jaar. Hierin staan wetenswaardige artikelen en nieuwtjes, maar het is tevens een soort jaarverslag over wat er het afgelopen jaar in en om het museum heeft plaatsgevonden. De digitale tweemaandelijksse nieuwsbrief verschijnt in het begin van de oneven maanden. Deze nieuwsbrief wordt gratis gemaild naar iedereen die zich hiervoor heeft opgegeven. Wilt u deze digitale nieuwsbrief ook ontvangen, dan kunt u dit doorgeven op het emailadres koperenknop@gmail.nl.

Wie geen internet heeft kan in de maanden januari, maart, mei, juli, september en november telkens een geprinte versie ophalen in het museum.

De kerstboom

Vanaf 7 december is het museum weer in kerstsfeer gestoken. Dat gebeurt elk jaar, als

De kerstboom in De Koperen Knop

traditie. Een vast onderdeel van deze versiering is de grote kerstboom in de mooie kamer. Ook de kerstboom heeft een geschiedenis:

In de loop van de 19e eeuw ontstond in Duitsland de gewoonte om een dennenboom binnen te zetten en er kaarsjes in aan te brengen. Dat gebeurde voornamelijk in kerken en grote gebouwen waar veel mensen samenkamen. Pas later ging men de kerstboom ook in de huizen zetten.

Eigenlijk is de kerstboom de vervanger van de meiboom, die naar het midwinterzonnewendefeest is verplaatst. De gewoonte om een kerstboom te zetten kwam in de tweede helft van de 19e eeuw ook in Nederland in de belangstelling. Ook hier gold dat dit vooral gebeurde in de kerk. Ook in de hervormde kerk in de Peulenstraat stond vroeger elk jaar een kerstboom. Totdat in 1913 dominee Dekker kwam, als eerde gereformeerde bondsdominee. Toen was de kerstboom 'op den Dam' voorbij.

Exposities

Op 20 november jongstleden ging in het museum een nieuwe expositie van start, geti-

teld KUNSTLICHT KUNST. Met medewerking van het 'Centrum Kunstlicht in de kunst' uit Eindhoven wordt in beeld gebracht wat het effect is van kunstlicht op kunst. Tal van voorbeelden maken dit duidelijk en er zijn ook bijzondere effecten te zien. Tot en met 29 januari 2011.

Op de daarna volgende expositie AANGEKLEDE KINDEREN is antieke kinderkleding te zien, waarbij de basis wordt gevormd door de eigen textielcollectie, die het museum mede namens de Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam beheert. Ook zijn er veel bruiklenen. De expositie duurt van 5 februari t/m 30 april 2011.

Aansluitend komt er een expositie over GLAS. Aan de invulling hiervan wordt momenteel gewerkt. De expositie zal te zien zijn van 7 mei t/m 25 juni 2011.

Museum De Koperen Knop

Binnendams 6 – 3373 AD

Hardinxveld-Giessendam

0184-611366 – www.koperenknop.nl

OPEN: dinsdag t/n vrijdag 13.00-17.00 uur
zaterdag 11.00 -17.00 uur.

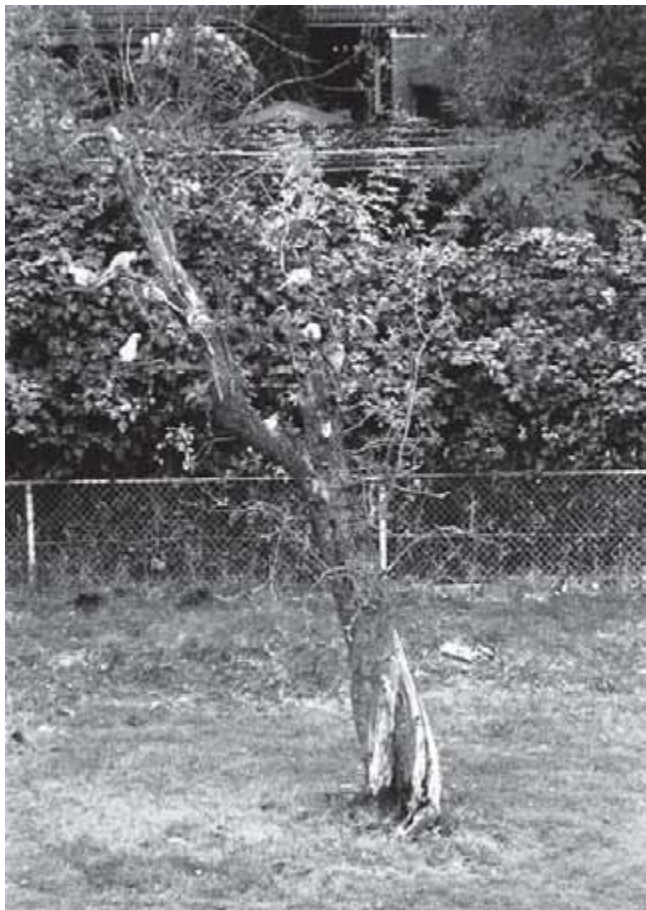

EENS WAT 'BOMEN' OVER BOMEN

Gert Huisman

Het Mededelingenblad is een fijn blad met steeds weer wat nieuws erin.

Zo wil ik het eens hebben over "mijn" drie bomen die er al sinds mijn jeugd hebben gestaan. Iedereen is ergens opgegroeid en voor mij was dat in Giessendam in Buitendams. Lopend op weg naar school kwam je dan langs die bijzondere bomen, want je had zo van die vaste herkenningspunten langs de weg. Die waren er altijd, zowel binnen - als buitendijks. Je liep langs bepaalde winkels, met of zonder verhoogd straatje, langs enkele boerderijen en soms lege plekken. Als kind was je ook geïnteresseerd bij welke bomen er in het najaar wat te halen viel. De sterappeltjes in de boomgaard van de bovenmeester bijvoorbeeld, maar ook de beukennootjes als het er de tijd voor was en dan waren er ook de notenbomen! Deze bomen stonden er gewoon het hele jaar, maar in de herfst leste je er speciaal op. Mijn verhaal gaat maar over drie bomen, zoals voorheen genoemd, maar ook nog over een perenboom. Ze kun-

De perenboom in Buitendams

De notenboom bij De Jong

nen aardig oud worden en vandaar ook die spreuk 'Boompje groot, plantertje dood!' Nu zag ik laatst, inmiddels aangeland in 'den grijzen ouderdom', langs de(n) dijk één van mijn bomen platliggen. Ik kende die boom al van toen ik naar school liep. Met zijn krom gegroeide stam lag hij daar zielig te liggen op een stukje groen. De laatste jaren had ik zijn aftakeling zien gebeuren. De stam was gespleten en hol geworden, zijn kruin had minder takken en dus ook minder blaadjes. Elk voorjaar echter verschenen er toch weer wat blaadjes aan de drie overgebleven takken. Dus dacht ik: het wordt tijd dat ik er een foto van neem voordat, nou je weet wel...en je moet oude kennissen van je jeugd toch in ere houden?

Nu ligt hij daar, net zoals dat spreekwoord. Toen ik weer eens langs de plek ging, sprak ik erover met de 'schuintegenoverbuurman', die met zijn vrouw aan het wandelen was en wees naar beneden. 'Jaat, die mot vast meer as honderd jaar gewezen zijn. 'k He nog bij dien boer gehollepe as jonge zijnde en das al meer as seuventig joar geleje. Noar mijn weete het dien boom doar altijd gestaan. 't Was gloof ik een perenboom.'

Beukenstam in de Peulenstraat

Verder over mijn bomen. Over die zware donkere kastanjabomen, rechts bij Sluimer is bij mij slechts een herinnering over, want die zijn al jaren weg, maar op mijn weg naar school kwam je ook langs de notenboom van schilder De Jong, een vriendelijke man. We mochten Jan tegen hem zeggen en hij verkocht ook duivenvoer, samen met zijn zuster. Je keek dan naar de laagste takken en kon de noten al zien. Als de herfst kwam met veel wind en regen vielen sommige noten ook wel eens op de dijk en die waren dan voor jou. Voor ons kinderen waren noten, net na de oorlog, een begeerlijke lekkernij. Zo wisten wij ook nog een notenboom te staan in de Peulenstraat, tegenover de toenmalige garage van Rikkers. De afgevalen noten kwamen veelal terecht in een greppel, maar die smaakten naar verlopen motorolie.

Nu ik het toch over de Peulenstraat heb, tegenover de groentewinkel van Anna van der Plas staat een dikke oude beukenboom die zeker al

meer dan honderd jaar is. Vroeger stonden er twee naast elkaar en die hadden toen al van die grillige, dikke stammen. En over de beukenootjes gesproken, voor ons ouderen lijken die piepklein, maar met je kindervingertjes pelde je wat graag het nootje eruit voor die bijzondere smaak. Hopelijk blijft de beuk er nog jaren staan.

Nog een soort boom, kleiner en lager, waarvan er toen ontelbare waren, was de knotwilg. Deze vermaarde wilg, ook wel 'Hôôdstoof' genoemd, kon je vinden langs de vele sloten in de polder. Ze waren nuttig voor de boeren vanwege het 'geriefhout' dat voor alles en nog wat werd gebruikt. Talrijke vogels vonden er een prachtige nestplaats in; de eenden bovenin de kruin en de uilen in de holle stam. Jammer dat ze met tientallen tegelijk omgezaagd werden om plaats te maken voor nieuwe woonwijken zoals de Westwijk.

Dit was dus mijn berichtje uit Buitendams. Zeker staan er elders in ons dorp ook bomen van betekenis. Kastanjes of platanen op (verlaten) schoolpleinen in Beneden - en Boven Hardinxveld bijvoorbeeld. Ik zou zeggen, neem er een foto van, vraag eens rond bij de burens en stuur uw kopij naar de redactie voor een eventueel vervolg op 'Bomen' over bomen'.

Gevelde knotwilg

RECENSIES

Jany Dubbeldam-van der Waal van Dijk

Het water de baas

Daan van Rijn en Rutger Polderman

Dit boek, 'Het water de baas', vertelt de geschiedenis van de mechanische bemaling in Nederland.

De titel illustreert de eeuwigdurende strijd tegen en met het water. Het is van groot belang dat de betekenis van de bemaling in het verleden maar ook in de toekomst een prominente plaats houdt in onze samenleving.

Gemalen hebben het Nederlandse landschap gevormd en vormen vaak zelf even zovele markante en soms oogstrelende gebouwen. Vanaf de molen die ons herinnert aan lang vervlogen tijden van door de wind aangedreven gemalen, tot de tegenwoordige kleinschalige gebouwtjes die volgestopt zijn met elektronica. Waren we in vroeger tijd afhankelijk van de wind, nu zit de gevoeligheid in onze afhankelijkheid van de ict.

Een zeer interessant boek, dat niet alleen de liefhebbers van watergemalen en machines, maar vele lezers uren kijk- en leesplezier zal verschaffen.

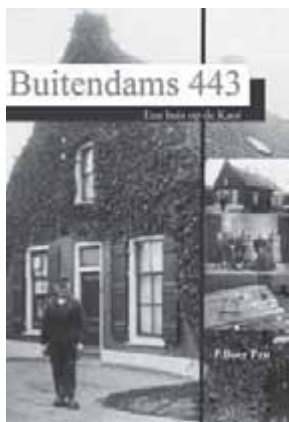
ISBN 978-90-8704-147-2 Uitgegeven in opdracht van de Nederlandse Gemalenstichting. Uitgeverij Verloren Torenlaan25, 1211 JA Hilversum.
www.verloren.nl

Buitendams 443

Piet Boer

Piet Boer beschrijft de geschiedenis van de hoeve Buitendams 443 te Hardinxveld-Giessendam, zijn bewoners en de omgeving. Het gaat eigenlijk over de hoeve van Cornelis den Besten die deze in 1812 in zijn bezit had. Door verkoop en vererving versnipperde het land. Ook de bijbehorende uiterwaarden aan de overkant van de Giessen werden verkocht. Alle bewoners worden genoemd en ook het laatste stuk van Buitendams, 'De Kaai' wordt doorgewandeld.

Een interessant stuk geschiedenis van een uniek stukje Hardinxveld-Giessendam!

Boek A4-formaat, 300 blz. Levertijd 14 dagen.

Prijs € 67,95, plus ev. € 5,75 verzendkosten

Verkrijgbaar bij Piet Boer, Rijnstraat 5, 3371 ST Hardinxveld-Giessendam. Tel 0184-616464

De smaak van de 19e eeuw

Annet Pasveer

Ieder jaar verschijnt er ter gelegenheid van de Open Monumentendag een uitgave over het gekozen thema. Dit jaar was het de smaak van de 19e eeuw. Ook nu weer is de Stichting Open Monumentendag erin geslaagd een uiterst leerzaam en prettig te lezen boekje over dit onderwerp uit te geven.

De negentiende eeuw kende stormachtige ontwikkelingen, die het aanzicht van Nederland voorgoed zouden veranderen. Nieuwe typen gebouwen moesten ontworpen worden, zowel voor de industrie als voor de opkomende burgerij.

De negentiende eeuw is bij uitstek de eeuw van de neostijlen; eerdere bouwstijlen die in een negentiende-eeuws jasje gestoken werden. Van deze stijlen en de nieuwe gebouwtypen geeft dit boek een snel overzicht.

ISBN978-90-806181-8-3 Uitgegeven door De Stichting Open Monumentendag, Herengracht 474, 1017 CA Amsterdam

Gondelvaarten Giessen-Oudekerk

1945 – 2008

Pleun Meerkerk

'Zoeken naar gondelvaartfoto's' luidt de ondertitel. Het resultaat is zo'n 250 foto's van diverse deelnemers aan de gondelvaart, elk met een anekdote. Ze zijn chronologisch gerangschikt vanaf de eerste in 1945 tot de voorlaatste in 2008. De gondelvaarten zijn steeds georganiseerd door bestuur en leden van de Oranjevereniging Giessen-Oudekerk en werden om de twee jaar gehouden. Dit jaar, 65 jaar na de allereerste gondelvaart, ziet dit boek het licht. Het is een plezier om het boek door te bladeren en te zien hoe de gondelvaart over de

Giessen is uitgegroeid tot het spektakel zoals het nu is. Bij de foto's van elke gondelvaart staan artikelen uit diverse kranten. Zodoende krijgt u een prachtig overzicht, zowel in beeld als in tekst.

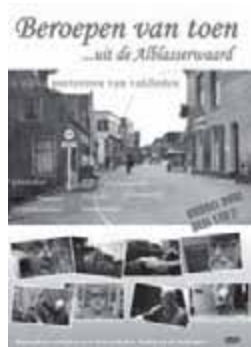
ISBN 987-90-9025548-4

Verkrijgbaar bij de vestigingen van boekhandel De Wingerd en bij de schrijver Pleun Meerkerk, Neerpolderseweg 78, Giessenburg. Tel. 0184-633615
Prijs: € 12,00

Beroepen van toen uit de Alblasserwaard (dubbel dvd)

Productie: Peter en Brenda Donk – Hoeflaak

'Beroepen van toen uit de Alblasserwaard' laat ons acht unieke portretten zien van vaklieden uit het verleden en heden en met een blik op de toekomst. Er zijn zoveel beroepen die vroeger tot het normale straatbeeld behoorden, maar die vrijwel ongemerkt van de straat verdwenen zijn. Wanneer zien we nog een kolenboer sjouwen met de zware zakken kolen? Groenteboer Kees van der Plas is nu in 2010 nog de enige groenteman die langs de deur zijn groenten en fruit verkoopt. Hij geeft zelf toe dat hij waarschijnlijk de laatste zal zijn. Dit geldt ook voor beroepen zoals de molenaar, mandenmaker, griendwerker en nog meerdere. Zij geven zelf toe dat er eigenlijk geen droog brood meer mee te verdienen valt.

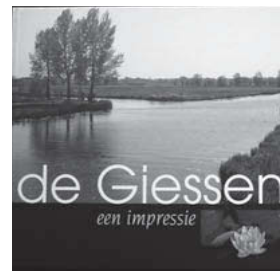
Dubbel dvd, totale speelduur 82 minuten.
Verkrijgbaar bij diverse winkels in de regio.
Prijs: € 15,95

De Giessen, een impressie

Ad van der Vliet, Dick de Jong en Evert van Lopik

De Giessen is een bijzondere rivier en niet weg te denken uit de Alblasserwaard. Van de oorsprong in de Peulen tot aan Noordeloos kom je de

prachtige plekjes tegen. Wie heeft er niet langs de Giessen gereden of op de Giessen geschaapt of gevaren? Toch, als je de vertrouwde beelden mooi vormgegeven in een boek ziet staan, word je er pas bij

bepaald hoe mooi de Giessen is. Ad van der Vliet heeft er enkele jaren voor uitgetrokken om alle facetten van de Giessen vast te leggen en Dick de Jong completeerde de foto's met bijpassende teksten. De vormgeving is verzorgd door Evert van Lopik.

Een boek om zelf te bezitten of om cadeau te geven!

Geen ISBN nummer. Verkrijgbaar bij de boekhandel. Prijs € 14,95

Begin van de Reformatie in de Alblasserwaard Ds. G. Hamoen

De auteur, ds. Gijsbert Hamoen, was van 1960 tot 1964 predikant van de hervormde gemeente van Oud-Alblas, een van de dorpen in de Waard. Hij schreef al enkele verhandelingen over de kerkhistorie in het tijdschrift De Hoeksteen, maar dit boek is een flinke uitbreiding van de geschiedenis van het 'Begin van de Reformatie in de Alblasserwaard'.

Het werk behelst de kerkelijke ontwikkelingen vanaf 1570 tot ongeveer 1620 in de dorpen Oud-Alblas, Alblasserdam, Bleskensgraaf, Wijngaarden, Molenaarsgraaf, Brandwijk, Goudriaan, Ottoland, Giessen-Oudekerk, Giessen-Nieuwkerk, Giessendam, Schelluinen, Papendrecht, Sliedrecht, Nieuw-Lekkerland en Streefkerk.

Daarnaast komen zaken als het beroepingswerk, ziekte en dood, familielevens en het onderwijs aan de orde.

Een opmerkelijk boek, de Alblasserwaard waardig.

ISBN 978-90-72134-14-1 Uitgave: Stichting Publicaties Binnenwaard. www.binnenwaard.nl Te koop in de boekhandel en te bestellen bij de Binnenwaard. Prijs € 27,50

WETENSWAARDIGHEDEN

J.F. Teeuw-van der Plas

Postbezorgers

Het bestuur heeft van de heren A.F. Dame en W. van Westen uit Boven-Hardinxveld de mededeling ontvangen dat zij het post bezorgen voor onze Vereniging willen beëindigen.

Wij willen de heren hartelijk bedanken voor al hetgeen zij de afgelopen jaren voor onze H.V. hebben gedaan. Niet alleen voor het rondbrengen van de post door weer en wind, maar ook voor het meeleven met het wel en wee van de Vereniging.

U begrijpt het al, wij zoeken nieuwe vrijwilligers die dit werk op zich willen nemen. Het is mogelijk dat u de post kunt bezorgen in uw eigen wijk. Graag bellen naar het secretariaat, tel: 0184-614563

Oproep Oranjabomen door Dick de Jong

Veel steden en dorpen in Nederland kennen een bepaalde traditie: het planten van een boom ter gelegenheid van een geboorte van een koningskind. 'Onze' Wilhelminaboom stond destijds op de hoek Damstraat-Parallelweg. Maar er was ook een Julianaboom. Ik heb wel eens gehoord dat die op de Sluisweg stond. En ergens in de Peulen zou een Beatrixboom hebben gestaan. Wie kan mij helpen aan meer informatie hierover? Reacties graag naar de redactie van dit blad.

Sinterklaas

Nederlanders vinden het sinterklaasfeest de belangrijkste traditie van ons land. Dat concludeert Ineke Strouken van het Nederlands Centrum voor Volkskunde in haar boek 'Dit zijn wij'.

Ruim tienduizend mensen leverden bij haar hun top-tien in van favoriete tradities. Op twee staat de kerstboom optuigen, op drie Koninginnedag en op vier oliebollen bakken en andere oud-en-nieuwgebruiken. Pasen volgt op vijf. Volgens Ineke Strouken zitten we in een overgangstijd. Tradities verdwijnen, maar er komen ook nieuwe bij. Het Sinterklaasfeest na de Ramadan bijvoorbeeld.

Sint en Piet in Hardinxveld

Koninklijke onderscheiding

Bram de Jong, illustrator en kunstschilder uit Hardinxveld-Giessendam, die in het Mededelingenblad voorjaar 2010 de omslagtekening en de illustraties bij 'De gezegdes van Klop' heeft gemaakt, is deze zomer koninklijk onderscheiden. Een felicitatie waard!

Recepten

Tijdens Open Monumentendag in Herberg De Witte Swaen, hebben wij flyers met enkele oude recepten neergelegd om mee te nemen.

Het recept van een BROEDER kregen wij van mevrouw A. van Lopik-de Jong.

'Mijn oma bakte vroeger in het fornuis een broeder. Als kind denk je dan al gauw aan een soort speculaaspop, maar het had geen vorm. Mijn oma had een groot broodblik, dat zij met het beslag (het lijkt op oliebollenbeslag) in het fornuis plaatste. Het duurde uren voordat de broeder gaar was, maar hij smaakte daarna dan ook voortreffelijk.

Nodig: 250 gram bloem en 250 gram boekweitmeel, snufje zout, 30 gram gist, halve liter melk, 2 eieren, krenten en rozijnen (samen 250 gram) en vier el olie.

De bloem, melk, eieren en de gist door elkaar mengen en flink kloppen tot een gelijkmatig beslag. Twee eetlepels olie in een blik of gietijzeren pan verhitten, het beslag erbij doen en het geheel afdekken met een vochtige doek en een uurtje laten rijzen.

Dan de doek eraf, deksel erop en op een hoog vuur even bakken, daarna op een zeer lage warmtebron een uur laten garen. Als de bovenkant droog is, de koek keren, olie toevoegen en de andere kant ook laten bruinen. Serveren met stroop en boter.

Van mevrouw C. Hartog-van der Plas kregen we een recept van WENTELTEEFJES.

We kloppen 2 eieren in een schaal goed door elkaar, doen er ongeveer een kwart liter melk bij met iets kaneel. Het hangt er vanaf hoeveel brood u hebt.

We doen vervolgens in een koekenpan een klontje boter. Als dat gesmolten is, dompelen we de boterhammen één voor één door het mengsel van melk en eieren. En bakken ze goudgeel. Heerlijk als u er daarna nog wat suiker op strooit.

SCHENKINGEN

Van de redactie

Krant

Mevrouw Van Houwelingen bracht een krant van mei 1945 die geheel gewijd is aan de bevrijding.

Boekjes

Mevrouw R. van der Aa- van der Leeden vond twee oude zondagschoolboekjes en een penning en bracht het naar de H.V.

Paspoort

Een paspoort uit de 19e eeuw van G. Versluis-de Boon.

Filmprojector

Mevrouw Van der Vlies, Binnendamseweg, Giessen-Oudekerk schonk een oude filmprojector, twee Regoutschalen, een bord en vleeschaal, twee wandtegeltjes en een decoratief onderdeel van een oude wasmachine.

Speelgoed en textiel

Mevrouw Nederveen bracht enkele schenkingen die afkomstig zijn van mevrouw Van Wijk-van Noordennen uit Zaltbommel.

Een zondagse dienstbodeschort, een vooroorlogse onderjurk en een mutsje van opoes.

Ook een geborduurde nachtzak (daar deed je de nachtpon in), die zij nog heeft gemaakt bij juffrouw Pluister in 1933.

Van haar dochter, Atie van Wijk uit Odijk kregen wij pitrieten mini-meubeltjes. Zij schreef het volgende:

‘Deze meubeltjes kreeg ik van mijn oma in 1959, toen ik zeven jaar was. Zij vertelde dat een man in Giessendam ze had gemaakt, maar een naam weten we niet meer. Er is heel veel

mee gespeeld en ze zijn dus heel sterk. Ik vind het leuk om ze aan de Historische Vereniging te geven’.

Foto

Van mevrouw J. van Rossum-Trapman een groepsfoto van zondagschoolpersoneel bij een jubileum en twee zondagschoolroosters van 1932 en 1964.

Wetten

Mevrouw Wijzenbroek, Troelstrastraat bracht een burgerlijk wetboek en de grondwet (klein formaat).

Lepeltjes

Via het bestuur ingekomen twee verzilverde lepeltjes (reklame Giessendam).

WIE, WAT, WAAR?

Op de twee ansichtkaarten die gericht zijn aan familie Den Breejen en afzenders Haeser en Van de Werf in het voorjaarsnummer zijn geen reacties gekomen.

We kregen deze foto via de HV in Sliedrecht. De foto is afkomstig van mevrouw Nederveen –de Waard. Haar man was een zoon van de drogist/schilder Nederveen in de Peulenstraat. Wie weet de namen van deze twee dames?

NIEUWJAARSWENS

Het bestuur van de Historische Vereniging
Hardinxveld-Giessendam

wenst haar leden en allen die hen lief zijn
een gelukkig en voorspoedig 2011 toe!

Van de voorzitter	1
In memoriam	2
Reacties op het Mededelingenblad voorjaar 2010	3
Activiteiten van het bestuur	6
Middeleeuwse vondsten	12
Kwartierstaat Jan Willem Stam	14
Huis te Merwede	18
Poesiealbums	22
De schort	24
Dorpsbehoudpagina	25
Ingek(n)opt	27
Eens wat 'bomen' over bomen	29
Recensies	31
Wetenswaardigheden	33
Schenken	34
Wie, wat, waar?	35
Nieuwjaarswens	36
Publicaties en overige uitgaven (omslag)	(3)

Omslag: Pentekening Jan Willem Ooms 1965. De Giessen

COLOFON

Uitgever	Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam
Eindredactie	J.F. Teeuw-van der Plas
Redactieleden	W.F. van de Bree-Ooms, A. Dubbeldam-van der Waal van Dijk, M.J.H. de Haan
Foto's	Fotoarchief van de Historische Vereniging, W.F. van de Bree-Ooms Arnold de Haan, bibliotheek Hardinxveld e.a.
Druk en lay-out	De Groot Drukkerij Goudriaan
Oplage	1050
Redactieadres	Amerhof 9, 3371 SZ Hardinxveld-Giessendam, telefoon 0184- 416380 e-mail: jannyteeuw@kpnplanet.nl
Verschijnen	Tweemaal per jaar, gratis voor leden en zusterorganisaties. Losse verkoopprijs: € 3,50
Copyright	Overname van artikelen of gedeelten daarvan is toegestaan mits vermelding van de bron en toezending van een exemplaar

BESTUUR

T. Sluimer	Parallelweg 126	3371 GE	Hardinxveld-Giessendam	0184-616107	voorzitter
W. F. van de Bree-Ooms	Buitendams 77	3371 BB	Hardinxveld-Giessendam	0184-614563	secretaris
A. Kampman-Timmer	Van Leeuwenhoekstraat 71	2984 EG	Ridderkerk	0180-428594	penningmeester
M. J. H. de Haan	Buitendams 4	3371 BL	Hardinxveld-Giessendam	0184-616586	archivaris
Joh. van den Bout	Rivierdijk 197	3372 BM	Hardinxveld-Giessendam	0184-616450	lid
J. J. van Houwelingen	Kerkstoep 1	3372 DG	Hardinxveld-Giessendam	0184-617726	lid
A. Koorevaar	De Sav. Lohmanstraat 60	4207 NV	Gorinchem	0183-628647	lid
J. F. Teeuw-van der Plas	Amerhof 9	3371 SZ	Hardinxveld-Giessendam	0184-416380	lid

De minimumcontributie bedraagt € 15,00 per jaar. Voor leden tot 18 jaar en ouder dan 65 jaar € 12,50.

Bankrekening: 32.50.99.138, girorekening: 3879669. Bij elke betaling s.v.p. duidelijk uw lidnummer vermelden en wat u betaalt.

Donaties zien wij graag tegemoet. Zie voor meer info: www.hv-hardinxveld-giessendam.nl

HISTORISCHE VERENIGING
HARDINXVELD-GIESSENDAM

JAARGANG 32 NUMMER 2